

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier

MKVK201:1

C-uppsats

VT 2011

SVT-folk och MMA-panik

- Reproduktionen av ”kampsportsproblemet”

©Rune Andréasson¹

Författare: Ulrika Kjörling

Handledare: Fredrik Miegel

Examinator: Tobias Linné

Sammanfattning

Titel:	SVT-folk och MMA-panik - Reproduktionen av ”kampsportsproblemet”
Författare:	Ulrika Kjörling
Handledare:	Fredrik Miegel
Typ av arbete:	C-uppsats 15 hp, MKVK201:1, VT 2011
Institution:	Lunds Universitet, Institutionen för kommunikation och medier
Nyckelord:	Debatt, Kritisk diskursanalys, Moralpanik, Mixed Martial Arts, MMA

Utifrån en mediedebatt om Mixed Martial Arts (MMA)ⁱⁱ år 2009-2010, har syftet varit att undersöka hur MMA representerats i svensk media, vilka vetenskapliga antaganden som haft företräde i texterna samt hur de har bidragit till betraktelsesätt av MMA i det svenska samhället.

Resultatet visar att MMA-debatten är knuten till de teoretiska utgångspunkterna i processen för moralpanik (Cohen 2002). Det påvisas genom att ett förhållandevis mindre samhällsfenomen har fångats upp i media och lett till offentlig debatt där media, genom agenda-sättande och expertutlåtanden, bidragit till att framställa MMA som ett ”socialt avvikande beteende”, via en hotbild som varit oproportionerlig i förhållande till sig själv och i relation till andra problem. Det påvisas också genom att reaktionerna dels varit omedelbara i den efterföljande debatten och dels lågsiktiga i och med att sporten har ökat i popularitet eftersom MMA år 2011 har SM-status, trots dess framställda skadlighet. Vidare är händelseförloppet synonymt med den flyktighet som präglar moralpaniska fenomen, där intresset för det föreställda problemet ”självdör” i diskussioner som lika hastigt avtar som de uppstår. Dessutom kan debatten ramas in i det typiska klustret för moralpanik: ”sex, våld och medias skuld”.

Utifrån ett diskursivt förhållningssätt har reproduktionen av ”kampsportsproblemet” präglats av en moralisk förskjutning mellan olika kampsportsformer, från bland annat boxning och K-1ⁱⁱⁱ till MMA. Däri finns ett underliggande moraliskt konsensus och ifrågasättande av MMA som sport, framhävd via en mediediskurs med ett narrativ bestående av dramatik och underhållning snarare än fakta samt av en lexikal stil som framhävt sporten som ”socialt avvikande”. På så vis har orättvisa maktförhållanden mellan media och MMA-utövare förekommit.

Metoden har varit kvalitativt inriktad genom analys av processen för moralpanik, enligt Stanley Cohens (2002) teoretiska ställningstaganden och i kritisk diskursanalys av de medietexter som haft störst betydelse för händelseförloppet, utifrån Norman Faircloughs (1995) grundvalar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	sid 2
1. Inledning	sid 3
1.1. Är det bara moralpanik?	sid 3
2. Syfte och frågeställning	sid 6
2.1 Syfte och mål	sid 6
2.2. Problemformulering och frågeställning	sid 6
3. Tidigare forskning och teoretisk referensram	sid 7
3.1 Moralpanik	sid 7
3.2 Diskurser	sid 9
3.3 Det visuella våldet	sid 11
3.4 Risksamhället	sid 12
4. Analysmetod och urval	sid 13
4.1 Analys av processen för moralpanik	sid 13
4.2 Kritisk diskursanalys av en kommunikativ händelse	sid 13
4.3 Kvalitativ inriktning	sid 14
4.4 Urvalsförfarande och empiriskt underlag.....	sid 15
5. Analys av MMA-debatten	sid 17
5.1 Arenan för agenda-sättande	sid 18
5.2 Debatten	sid 24
5.3 Tystnaden och vändningen	sid 28
5.4 Effekterna	sid 28
6. Hur ska man förstå mediebilden av MMA?	sid 30
6.1 MMA-panik	sid 30
6.2 MMA i medieproduktioner	sid 32
6.2 Reproduktionen av “kampsportsproblemet”	sid 34
6.4 Diskursiva maktförhållanden	sid 36
7. Slutdiskussion	sid 38
Källförteckning	sid 39
Bilaga: Kritisk diskursanalys	

1. Inledning

Med ett förflutet inom kampsport är reflektionen att olika kampsportsgrenar plötsligt dyker upp som "skrämmande" samhällsfenomen och hamnar i rampljuset för offentliga mediedebatter.

Diskussionerna präglas främst av oro för det fysiska våldet –skaderiskerna– vilket leder till ifrågasättande av huruvida individer som sysslar med kampsport ska ansvara för sina egna handlingar eller om, och till vilken grad, de behöver beskyddas av samhället genom granskning och reglering. Hos kritikerna framträder moraliska ställningstaganden som markerar att vissa grenar inom kampsport inte är legitimerade av samhällets dominerande normer för sport. Dessutom spekuleras det över nödvändigheten att skydda nationens medborgare mot olika kampsporters möjliga våldseffekter, baserat på en grundläggande ängslan för att de leder till ökat våld i samhället.

En annan observation från debatterna om kampsport är att de högljudda tonerna dämpas efter ett tag för att sedan tystna och att ämnet i fråga får nytt medieutrymme efter en tid, då den tidigare skrämmande framtoningen är ersatt med en mer nyanserad eller moderniserad bild. Varianten är att olika grenar inom kampsport reproduceras som återkommande samhällsproblem. Efter en period av tystnad hamnar de åter på medieagendan, antingen i sin ursprungliga form eller i förändrat skick, för att granskas, problematiseras, diskuteras och debatteras.

1.1 Är det moralpanik?

En av mediedebatterna om kampsport blossade upp år 2009 och handlade om MMA. De diskussionerna utvecklades från ett underliggande konsensus med ett moraliskt ifrågasättande av sporten. Sveriges Television (SVT) spelade en särskild roll i att dela och delge den underliggande allmänna uppfattningen som var inbäddad i farhågor om hot –i form av skador och våld– vars allvar skulle fångas upp av experter, myndigheter och inflytelsefulla grupper som till exempel media själva.

Utifrån det är Stanley Cohens (2002) forskning om moralpanik en teoretisk utgångspunkt för uppsatsen. I grunden präglas moralpanik enligt Cohen (2002) av en hastigt uppkommen mediedebatt, baserad på en samstämmighet bland grupper med olika grundläggande intressen, till exempel media, experter och myndigheter. Typiska kännetecken för moralpanik är oproportionerliga uppförstoringar av hot, risker, skadeeffekter och moralisk anstötlighet i olika fenomen (Cohen 2002, ss iii-xxii).

I MMA-debatten är också medias roll, avseende det visuella våldet i medieproduktioner om MMA, central. Det är en del av den moraliska anstötligheten, i vilken det finns likheter med andra debatter om våldsskildringar i media.

I diskussionerna om kampsport, "videovåld"^{iv} och "dataspelsvåld"^v, har argumentet "våld föder våld" varit återkommande hos kritiker. De långsiktiga följderna, att MMA år 2011 har blivit "rumsren" tillsammans med ett ökat intresse för sporten hos media och allmänhet, att antalet videobandspelare ökade i försäljning i samband med debatten om "videovåldet" (Dahlqvist 1998) samt att Statens biografbyrå^A, som hanterat den svenska filmcensuren sedan 1911, är ersatt av Statens medieråd från år 2011, indikerar att det farliga och skadliga har ökat i popularitet, trots oron för att "våld föder våld" via nya typer av medieproduktioner och samhällsfenomen.

På så vis förekommer en moralisk förskjutning, där det skadliga och "ociviliserade" istället väcker nyfikenhet hos en stor grupp människor, vilket bidrar till dess utveckling, i kontrast till kritikernas hotbild och varningstecken.

Likheterna mellan debatterna om det visuella våldet i media och MMA är också en knutpunkt till Cohen (2002) eftersom ett typiskt kluster för moralpanik är "sex, våld och medias skuld". Det rör sig då om att mäktiga och växande företag inom nyhetsmedia beskyller andra medieformer samtidigt som deras egen roll blir den mest påtagliga och kraftfulla, vilket på så vis bidrar till en populistisk diskurs med ett politiskt agenda-sättande (Cohen 2002, s. xvii).

Som en följd därav synliggörs diskurser med implikationer på ojämlika maktförhållanden kring rådande samhällsnormer i djupet av MMA-debattens utsagor. Däri har media en ledande roll som producent och sändare samt makten att välja vilka ämnen som har företräde på agendan och därmed vilken information som allmänheten tar del av.

A Källa: Statens medieråd, <http://www.statensbiografbyra.se/Historia.htm> [2011-07-28]

2. Syfte och frågeställning

Med utgångsläge i MMA-debatten från år 2009, är fokus att undersöka medias representation i händelseförloppet.

För det första är det angeläget eftersom MMA har utvecklats och förkommit som kampsportsgren ett antal år innan debatten blossade upp i Sverige. Därmed hade sporten redan genomgått granskning och godkännande av svenska myndigheter. Trots det beskrivs MMA i media som en förhållandevis ny företeelse i Sverige, utan att konkretisera vad sporten jämförs med.

För det andra är det betydelsefullt med tanke på att debatterna om kampsport reproduceras som återkommande samhällsproblem, där helhetssynen på kampsport med dess hybridiseringsformer och globala utveckling förbises av kritikerna. Diskussioner om proffsboxning har pågått i decennier. Men på senare år har professionella K-1- och MMA-arrangemang blivit de nya "folkdjävlar" att ifrågasätta.

För det tredje uppträder på så vis ojämlika maktförhållanden, där MMA-utövare implicit framställs som avvikande från rådande samhällsnormer. I expertutlåtanden om de fysiska skadeverkningarna framträder en underliggande ambition om att återupprätta vad som är "rätt och fel" i sportsammanhang, tillsammans med oro för att "våld föder våld", vilket påverkar allmänhetens attityder till MMA.

2.1. Syfte och mål

Syftet är att utifrån det händelseförlopp som haft störst betydelse för debatten, undersöka hur MMA representerats i media, vilka vetenskapliga antaganden som haft företräde i texterna samt hur de bidragit till betraktelsesätt av MMA i det svenska samhället.

Målet är att genom urval av de svenska medietexter som präglat händelseförloppet, kartlägga och analysera hur MMA representerats, att analysera de budskap som förmedlats samt diskutera vilka betydelser dessa kan ha.

2.2. Problemformulering och frågeställning

Den grundläggande frågeställningen är:

- Hur ska man förstå mediebilderna av MMA utifrån debatten som genererades år 2009?

Utifrån det frambringas följdfrågan:

- Hur ska man förstå att ett förhållandevis mindre samhällsfenomen fångas upp i media och leder till offentlig debatt?

3. Tidigare forskning och teoretisk referensram

Med utgångspunkt i uppsatsens syfte och grundläggande frågeställning är urvalet av tidigare forskning baserat på litteratur som haft mest värde för analysen. Utifrån valet av forskning ingår en redogörelse för de teoretiska referensramarna i undersökningen.

3.1 Moralpanik

Baserat på de iakttagelser av MMA-debatten som inledningsvis nämndes, är de teoretiska utgångspunkterna i processen för moralpanik grundstommen i analysen. År 2011 finns en mängd studier och litteratur kring begreppet^{vi}. Däri har bland annat ”ravekultur”, droger och satanism analyserats utifrån definitionen för moralpanik.

”*Folk devils and moral panics: the creation of the mods and rockers*”, av sociologen Stanley Cohen (2002) är särskilt betydelsefull för analysen av MMA-debatten och är teoretisk bas för arbetet. Argumentet för detta är främst baserat på hur Cohen (2002) belyser medias betydelse i flera faser av processen för moralpanik:

- För det första bidrar media i agenda-sättande genom att välja ut vilka problem, eller socialt avvikande beteenden, som har nyhetsvärde, vilket präglar urvalet och offentliggörandet av kandidater för moralpanik.
- För det andra har media en viktig roll i överförandet av budskap, där retoriken i texterna kan förstärka eller dämpa moralpaniken och därmed ärendena från “claims makers”^B, vari media själva kan inta en specifik funktion i att vara ”claims maker”.
- För det tredje har media en funktion i att bryta tystnaden och peka ut “den skyldige”, “the folk devil” (Cohen 2002, ss xxiii-xxiv).

Cohens (2002) studier beskriver hur media deltog i att generera en konflikt mellan “mods” och ”rockers”^{vii} i slutet av 60-talet och är idag ett klassiskt exempel på hur moralpanik har analyserats och identifierats. Avseende MMA-debatten är därmed interaktionsprocessen mellan mediepublikationer och publik av stor betydelse.

B Utifrån ett socialkonstruktionistiskt perspektiv förklaras ”Claims-making” modellen (som saknar svensk användbar översättning) av Cohen (2002) i att vara en välutvecklad modell för att studera de bestridande rättsanspråk, som görs av offer, intressegrupper, sociala rörelser och fackmän/specialister i konstruktionen av (nya) sociala problem, vilka alltid behöver en bakomliggande företagsamhet från särskilda aktörer. ”Claims-making” är en separat modell för att undersöka uppkomsten av sociala problem och är inte sammansvetsad med moralpanik. Men när specifika reaktioner uppstår på ett uttalat problem från en ”claims maker” kan den ”moraliska paniken” antingen stärka konstruktionen av problemet eller så förblir den ”moraliska paniken” endast en indignation som inte leder någon vart.

Det gör att Cohens (2002) föredragna förhållningssätt i socialkonstruktionism (Cohen 2002, s. xxii) är primär. Ställningstagandet är grundat på hermeneutisk idétradition. Det innebär att verklighetsuppfattningen baseras på att individens tankar och handlingar är ett resultat av den sociala interaktionen mellan dem. Förståelse utvecklas genom att studera hur människor skapar och tolkar sin omgivning samt hur de agerar inom den. Sökandet efter den objektiva sanningen har mindre betydelse och språket uppfattas som tolkat, förhandlat och omformulerat i interaktionsprocesserna, vilket är angeläget för uppsatsens syfte och frågeställning då medias utsagor i MMA-debatten är central.

Eftersom kampsport är ett återkommande ”problem” som belyses i media, är fler intressenter involverade i ”problemskapandet”. Cohen (2002) menar då att modellen för ”claims-making” är ett verktyg för att identifiera moralpanik. Modellen bidrar nämligen till att kunna särskilja mellan ”konstruktionen av sociala problem“, baserat på rättsanspråk från ”offer“ (de drabbade), intressegrupper, sociala rörelser, politiker och experter/fackmän, från de specifika fall då moralpanik utvecklas baserat på att ”claims-makers“ intar funktionen som ”moraliska entreprenörer” (Cohen 2002 s. xxii). I MMA-debatten är expertutlåtanden (från experter/fackmän) om skaderisker framträdande i mediebild. Men utlåtandena är också föremål för iakttagelser av bakomliggande värdegrunder (det moraliska entreprenörskapet), vilket förstärker förhållningssättet i att det kontextuella språkbruket i medias representation är en tyngdpunkt i analysen.

I den tredje utgåvan av boken (*”Folk devils and moral panics: the creation of the mods and rockers”*) menar Cohen (2002) att trots moralpanikens kärna, i slutet av 60-talet, kan många händelseförlopp sedan dess likväl klassificeras som moralpanik. Han har iakttagit hur samma publik och mediediskurs, både kortsiktigt och långsiktigt, tillhandahåller belegg för moralpanik, för att sedan använda begreppet i beskrivningar, reflektioner och kritik. Begreppet moralpanik har under årens lopp anpassats, expanderats, bekräftats och kritiserats för att numera vara ett nyckelbegrepp inom medie- och kulturstudier, diskursanalys samt i sociologiska studier av avvikande beteende och kriminologi (Cohen 2002, s. viii).

Ett av de reflexiva tillskotten för uppsatsens utgångspunkt i processen för moralpanik utgörs då av *”Moral panics: the social construction of deviance”*, av Erich Goode och Nachman Ben-Yehuda (1994). De har studerat historiska perspektiv och de sociohistoriska reproduktionerna av processen för moralpanik. Författarna knyter an till Cohens (2002) teorier och söker efter en djupare förståelse för vad som motiverar människor att reagera och agera på hot som ibland enbart är ”fabricerade” samt hur den sociala konstruktionen av avvikande beteende uppstår.

Goode och Ben-Yehudas (1994) teoretiska infallsvinklar bidrar med förståelse för hur reproduktionen av problematiseringen om kampsport upprätthålls.

Det andra tillskottet är ”*Moral panics and the media*” av Chas Critcher (2003). Innehållet sammanbinder resonemangen av Cohen (2002) och Goode och Ben-Yehuda (1994). Genom att ur sociologisk synvinkel strukturera deras teorier i två modeller, appliceras dessa sedan på fallstudier av olika händelseförlopp relaterade till moralpanik, för att analysera om de kan definieras inom begreppet. Utifrån resultaten diskuterar Critcher (2003) vad moralpanik och medievetenskap (mediesociologi) kan lära av varandra, vilket bidrar till reflektion till egna slutsatser kring medias betydelse i processen för moralpanik.

3.2 Diskurser

Iakttagelsen är att medias representation bidrar till en orättvis syn på kampsportare, vilka generaliseras. På så vis kan både kampsport och dess aktörer betraktas på ett fördomsfullt sätt och som avvikande från accepterade normer för “det normala”.

Utifrån det förklarar Winther Jørgensen och Philips (2000) hur ett av Norman Faircloughs syften med kritisk diskursanalys är att avtäckta orättvisa maktförhållanden (Jørgensen & Philips 2000, s. 69). Därför är kritisk diskursanalys ett verktyg med teoretisk anknytning som kan visa hur det förhåller sig i MMA-debatten.

Winther Jørgensen och Philips (2000) menar att Norman Faircloughs (1995) teori och metodik för kritisk diskursanalys är den mest framskridna forskningsinriktningen inom kommunikation, kultur och samhälle (Jørgensen & Philips 2000, s. 66). Baserat på det, tillsammans med att fokus för uppsatsens undersökningsområde är medias representation, utgör “*Media Discourse*” av Fairclough (1995) teoretiskt underlag för kritisk diskursanalys av händelseförloppet.

Förutom att visa hur kritisk diskursanalys kan användas för att analysera massmedietexter, med fokus på nyheter, dokumentärer och aktuella samhällsangelägenheter, granskar Fairclough (1995) mediediskursers föränderlighet, utifrån en kommersialiserad mediemarknad, där skillnader mellan det privata och publika samt mellan olika genrer, såsom information och underhållning, allt mer flyter samman. Samtliga områden som har nämnts är betydelsefulla för MMA-debatten, där SVT, som drivs genom public service^C, är den aktör som grundlägger granskningen av MMA,

C ”Hushåll och företag som har tv-mottagare ska enligt lag betala radio- och tv-avgift. På så sätt är alla med och bidrar till radio och tv som är fri från kommersiell och politisk påverkan i SVT, Sveriges Radio och UR. Radio- och tv-avgiften sätts in på Rundradiokontot hos Riksgälden varifrån pengarna fördelas till SVT, Sveriges Radio och UR. Riksdagen beslutar om fördelningen till de olika programbolagen.” Källa: Radiotjänst, <http://radiotjanst.se/sv/> [2011-07-28]

i vilken kommersiella mediekkanaler, som sänder produktioner med bland annat MMA-tävlingar, i sin tur utgör underlag för SVT:s granskning. I debatten påverkas också enskilda individers intressen i MMA, kommersiella eller ej, av den uppmärksamhet som genereras utifrån medias publikationer och de publika/privata reaktionerna.

Idétraditionen för kritisk diskursanalys baseras på lingvistik och att språkbruket iaktas som en typ av social praktik. Avsikten med att analysera mediespråket bidrar till att undersöka processer för samtidens sociala och kulturella förändringar (Fairclough 1995, s. 2). Där finns den starkaste kopplingen till de teoretiska utgångspunkterna i processen för moralpanik eftersom utsagorna i medietexterna är av stor betydelse för publikens tolkning av texterna och den fortsatta interaktionen i händelseförloppet.

Den "kritiska" infallsvinkeln utgörs av att åskådliggöra maktförhållanden i relationer, kunskap och kulturella identiteter, vilka avspeglas i språket (Fairclough 1995, s. 54). På så vis sammanlänkas Cohens (2002) resonemang om modellen för "claims-making", där bakomliggande värderingar och vetenskapliga antaganden är en del av underliggande moraliska ifrågasättanden från framträdande medieaktörer.

Svagheten i Faircloughs (1995) utgångspunkter för uppsatsens syfte, är att forskningen inte knyter an till Internets betydelse i MMA-debatten. I och för sig kan Internet iaktas som en del av massmedia, men de interaktiva möjligheterna och de språkliga diskurserna för chatt, bloggar och Internetproduktioner, som definitivt har betydelse för såväl det offentliga samtalet som MMA-debatten, förbigås. Då det dock är utsagorna i massmedias representation, via elektroniska publikationer, som är centrala för uppsatsens frågeställning, är slutsatsen att interaktiviteten istället kan iaktas som en del i processen för moralpanik.

För att jämföra utgångspunkterna i kritisk diskursanalys med Cohens (2002) förhållningssätt, är en viktig aspekt i processen för moralpanik att söka efter en referenspunkt där den moraliska medvetenheten lyfts och då den sänks. Ur den synpunkten anser Cohen (2002) att diskursiva analyser inte är tillräckliga för att förstå komplexiteten i moralpanikens narrativ och i skapandet av socialt avvikande beteenden (Cohen 2002, ss xxiii-xxiv). Men det egna ställningstagandet är i motsats att kritisk diskursanalys fyller en reflexiv funktion, eftersom relationen mellan text och kultur/samhälle ska iaktas med ett dialektalt förhållningssätt.

Enligt Fairclough (1995) är texter sociokulturellt formade och bidrar till att upprätta kultur och samhälle på sätt som likaväl kan bidra till förändring som att underhålla dominerande ideologier i samhället (Fairclough 1995, s. 34).

Att undersöka förekomsten av orättvisa förhållanden i medias representation, med stöd av Faircloughs (1995) teoretiska referensramar, är därför värdefullt för uppsatsens bärighet.

I syfte att erhålla fördjupad förståelse för sambanden mellan vetenskapliga antaganden och mediediskurser och därmed hur budskap som företräder dominerande normer och värderingar reproduceras, är "*Vetandets arkeologi*" av Michel Foucault (2002) aktuell, särskilt eftersom innehållet dessutom knyter an till utgångspunkterna i Faircloughs (1995) teoretiska resonemang.

Utöver Foucaults (2002) i grunden invävda kritik av samhällsinstitutioner och maktutövande resonerar han kring hur vetande och därigenom kunskap ständigt präglas av maktrelationer. Det bidrar med reflektion av komplexiteten i trovärdigheten av expertutlåtandena i MMA-debatten samt hur dessa bidrar till allmänhetens uppfattning om huruvida sporten är "skadlig" eller ej.

3.3. Det visuella våldet

En bakomliggande aspekt i MMA-debatten är medieproduktioner av kommersialiserade MMA-tävlingar, vilket gör att forskning om det visuella våldet ger värdefulla infallsvinklar.

Ulf Dahlqvists avhandling "*Större våld än nöden kräver? Medievåldsdebatten i Sverige 1980-1985*" (Dahlquist 1998) är då ett tillägg från den svenska forskningen. Eftersom det både i skaderiskerna och det moraliska ifrågasättandet av MMA finns en förbindelse till det visuella våldet i medieproduktioner, bidrar Dahlqvists (1998) utgångspunkter i *socialkonstruktivism* med reflektion till ramverket för moralpanik som är baserat på *socialkonstruktionism*.

Parallellen till moralpanik är Dahlqvists (1998) infallsvinkel att, utifrån ett subjektivt förhållningssätt, studera olika "claims-making" aktiviteter. Den grundläggande frågeställningen är då på vilket sätt bilden av ett socialt (avvikande) fenomen uppkommer, hur den ser ut och vilka grupper eller individer som är drivande i skapandet av bilden. Dahlqvists (1998) fokus är att analysera hur utsagorna, det vill säga texterna, är uppbyggda (Dahlqvist 1998, ss 37-38) i sökandet efter förståelse. Det intressanta för studien av MMA-debatten och dess relation till moralpanik, är Dahlqvists (1998) analys av utsagorna för debatten om "videovåld" och den kollektiva definitionen av problemets uppkomst.

För ytterligare reflektion av det visuella våldet inom kampsport är Max Liljefors beskrivning i "*Bilder från det frivilliga våldets arenor. Verklighet och representation i nya kampsportstävlingar*" (Österberg & Lindstedt red. 2006) ett tillskott.

Liljefors (Österberg & Lindstedt red. 2006) har studerat hur kampsportsmatcher har kommersialiserats, utifrån ekonomiska intressen där media har en framträdande roll.

Resonemanget knyter an till analysen av den mediedrivna MMA-debatten, som saknar infallsvinklar till betydelsen av kampsporters hybridiseringsformer och globala utveckling.

3.4 Risksamhället

I ett vidare samhällsperspektiv är moralpanik också sammanlänkad till riskanalys (Cohen 2002, ss xxv-xxvi) och teoretiska strömningar från "*Risksamhället*" (Beck 1998) vilket, utifrån analysen av MMA-debatten, visar sig i samhällets strävan efter att övervaka och minimera de risker som individer, valfritt eller inte, utsätts för.

I det sammanhanget är Cohens (2002) utgångspunkt att konstruktionen av risker dels relaterar till fastställda fakta om faror eller obehagliga upplevelser och dels relaterar till de sätt som de bedöms och klassificeras samt vilka reaktioner de väcker hos omvärlden. Nya renodlade metoder i att bedöma risker, genom till exempel psykologiska profileringar och säkerhetsbedömningar, blir i sig själva objekt för kulturell rannsaking, vilket bidrar till att den moraliska integriteten hos "claims makers" också blir föremål att undersöka (Cohen 2002, s. xxiii).

För MMA-debatten är återigen expertutlåtandena om skaderiskerna intressanta att iaktta eftersom de innehåller bakomliggande värdegrunder för konstruktionen och bedömningen av "socialt avvikande beteende".

För att förstå kärnan i Cohens (2002) resonemang kring riskanalys, utgör "*Risksamhället*" av Ulrich Beck (1998) basala utgångspunkter. Utöver att "*Risksamhället*" i allmänhet präglas av "ängslan" och "oro", anar Beck (1998) en utvecklingsväg mot att människors sociala bakgrund likväl är avgörande för deras utvecklingsmöjligheter, trots individualisering och upplösning av klassamhället (Beck 1998, ss 144-145). Resonemanget innefattas också av medias roll i framkallandet av de risker som hamnar i centrum för allmänhetens uppmärksamhet.

Bakgrunden till Becks (1998) teser är naturligtvis komplex. Men det finns ställningstaganden gällande medias roll, framträdande aktörer samt dominerande betraktelsesätt av "socialt avvikande beteenden" som är värdefulla i förhållande till det samhällsklimat som präglar vår tidsanda. Dessutom finns det paralleller till innehållet i "*Risksamhället*" (Beck, 1998) hos både Cohen (2002), Fairclough (1995) och Critcher (2003).

4. Analysmetod och urval

Med utgångspunkt i uppsatsens syfte är grunden för det akademiskt undersökande arbetet att studera MMA-debattens händelseförlopp och de medietexter som haft betydelse i processen. Syftet är att analysera medias roll i de publikationer som förekommit med målet att förstå mediebilderna av MMA.

4.1 Analys av processen för moralpanik

Utifrån de vetenskapsteoretiska ställningstagandena i Cohens (2002) resonemang för moralpanik studeras händelseförloppet som en process. Motivet till det är att förstå hur debatten genererades och vilka effekter den hade. Det bidrar med förståelse för medias roll som representant för allmängiltiga normer och värderingar kring "socialt avvikande beteende". De teoretiska utgångspunkterna för moralpanik utgör referensram till att analysera **hur problemet uppstod**, dess **varningssignaler** och **hotbild**, den **publika reaktionen** på problemet och dess **effekter** (Cohen 2002, s. 12).

Med avseende på att problematiseringen av kampsport är en återkommande diskussion i samhället, i relation till skador och våld, ingår också att studera den förutsägbarhet som enligt Cohen (2002) präglar objekten för moralpanik i en slags diskursiv form:

- Objekten framstår som nya, men svåra att känna igen, och kryper obemärkt fram i den moraliska sfären.
- De är gamla och kamouflerade versioner av traditionella "ondskebarare" och skadeverkande i sig själva, även om de endast är varningssignaler av verklighetens mer djupliggande och rådande tillstånd.
- Fenomenen är transparenta, men också otydliga, vilket gör att experter måste förklara hoten som är dolda bakom ytan av det ofarliga (Cohen 2002, s. viii).

4.2 Kritisk diskursanalys av en kommunikativ händelse

Processen studeras också som en kommunikativ händelse, utifrån de teoretiska utgångspunkterna för kritisk diskursanalys. Det utgör en kompletterande metod, i syfte att analysera de specifika medietexter som haft störst betydelse i förloppet. Målet är att undersöka förekomsten av orättvisa maktförhållanden genom att analysera språkbruket i utsagorna och dess sociokulturella aspekter. Syftet är att erhålla fördjupad förståelse i processen för moralpanik och studera huruvida dominerande samhällsideologier präglat mediepublikationerna.

Tillvägagångssättet för den kritiska diskursanalysen är baserad på **makroorienterad analys** av texternas huvudsakliga innehåll med kartläggning av kompletterande bilder och faktarutor samt av texternas tematiska och schematiska strukturer. Utifrån det följer en **mikroorienterad analys** av lokal koherens och frånvarande information, explicit och implicit information, närvarande implikationer och den lexikala stilen. Slutligen innefattas en reflektion av resultatet från den makro- och mikroorienterade analysen i **politiska och historiska kontextualiseringar**.

I uppsatsens huvudsakliga text ingår reducerade resultat av det som varit mest värdefullt för uppsatsens frågeställning. En fullständig redogörelse för den kritiska diskursanalysen är bilagd (se *Bilaga 1: Kritisk diskursanalys*).

4.3 Kvalitativ inriktning

Analysen av processen och den kommunikativa händelsen är av kvalitativ inriktning. Det grundläggande målet är förståelse för en känd situation (mediebildens av MMA-debatten) med flexibla, eller snarare ostrukturerade, metodiska egenskaper (en mängd aktörer/medieproducenter/publik med olika intressen, språkbruk och ställningstaganden) och med ett urvalsförfarande baserat på personligt sovrät teoretiskt underlag av ringa mängd (elektroniska publikationer i massmedia 2009-2010 som representerar MMA-debatten) samt med en induktivt inriktad analys (i syfte att applicera en teori, moralpanik, som kan förklara informationen) (Merriam 1994, s. 32).

Det bör påpekas att Cohen (2002) med flera (Cricher 2003, Goode & Ben-Yehuda 1994) har använt fältstudier/fallstudier som forskningsmetod i studier av moralpanik. Förutom möjligheten att välja mellan kvantitativ eller kvalitativ metod (beroende på forskningssyfte) är styrkan i fallstudier att komplexa sociala enheter, med många variabler, kan studeras för ökad förståelse av fenomenet i fråga. Eftersom metoden är förankrad i verkliga situationer (intervjuer och händelser med olika miljövariabler) leder resultatet till en mångfacetterad redogörelse med helhetssyn, vilket både bidrar till ökad kunskap och tänkbara hypoteser för framtida forskning (Merriam 1994, s. 46).

För uppsatsens syfte är likväl den centrala frågeställningen baserad på att förstå mediebildens. I det sammanhanget är händelseförloppet (processen) och utsagorna i texterna de centrala variablerna för analysen. I och för sig präglar det också kvalitativ fallstudiemetod, genom forskarens intresse för process, innebörd och förståelse och i det deskriptiva förhållningssättet genom att ord och bilder, hellre än siffror, används för att redogöra för iakttagelser (Merriam 1994, s. 46).

På sätt och vis ingår det underförstått i arbetsprocessen att ”söka upp fältet” efter en situation att observera. Men metodvalet är likafullt inriktat på att förstå händelseförloppet genom de teoretiska utgångspunkterna för moralpanik samt att via metodiken för kritisk diskursanalys studera maktförhållandena i de utsagor som varit av specifik betydelse för hur MMA-debatten uppstod.

4.4. Urvalsförfarande och empiriskt underlag

Urvalet av medietexterna är grundat på de elektroniska publikationer som haft störst betydelse för händelseförloppet med avseende på hur problemet (debatten) uppstod (varningssignaler och hotbild, den publika reaktionen på problemet och effekterna).

Insamlingsmetoden är personligen utförd genom nedladdning av publikationer från Internet. Tillvägagångssättet för urvalet är baserat på de svenska medier som i första hand riktar sig till allmänheten. Däri ingår SVT, Sveriges radio (SR), dags-, kvälls- och lokalpress utifrån den information som år 2011 varit tillgänglig elektroniskt.

Vid sidan av finns mycket information utifrån MMA-aktörernas intressen i Sverige, via publikationer i till exempel MMAnytt^{viii}, Svenska MMA Förbundet (SMMAF)^{ix} och Svenska Budo och Kampsportsförbundet (SB&K)^x. Dessutom har det förekommit en mängd bloggar och chattar om ämnet som publicerats av såväl kampsports- och MMA-utövare som kritiker. Den informationen är naturligtvis också tillgänglig för allmänheten och har varit referenser vid sidan av analysunderlaget. Men kärnan för urvalet är de massmediala representanternas publikationer, eftersom de påvisar vilken samhällsnivå debatten befinner sig, det vill säga vilka ämnen som hamnar på agendan och berör folkopinionen (”den stora massan”).

Nedan är en redogörelse för det empiriska underlaget av de elektroniska mediepublikationer^D som laddats ned från Internet under våren (mars-juli) 2011:

SVT

- Debatt (2009): *”Världens tuffaste kampsport – MMA”*
- Jönköpingsnytt (2009): *”Blodig kampsport kan få kommunalt bidrag”*
- Mittnytt (2009): *”Kritik mot farlig kampsport- men sporten växer”*
- Sportnytt (2009): *”MMA ut ur RF”, “MMA-ordförande August Wallén slår tillbaka”*.
- Svt.se (2009): *”Samlad attack från SVT på Mixed Martial Arts”*
- Uppdrag granskning (2009): *”Världens tuffaste kampsport”, “Chatt efter programmet”, “En kampsport som både lockar och skrämmer”, “Svenska MMA-proffset: Vi är tränade för det här”*.

D Fullständig redovisning av referenser ingår i uppsatsens källförteckning.

- Västnytt (2009): ”Kommunalt stöd till kontroversiell sport”, ”Våldsam sport på schemat”, ”MMA-utbildning stoppas”
- Västerbottennytt (2009): ”Uppdrag Granskning avslöjar kampsport: MMA får statsbidrag”

SR

- Hallå P3 (2009): ”Borde kampsporten MMA förbjudas?”

Dags-, kvälls- och lokalpress

- Aftonbladet (2009): ”Tvinga inte ned MMA i källaren”
- Borås Tidning (2009): ”När blev det accepterat att slå någon som ligger?”
- Dagens Nyheter (2009): ”RF måste ta ställning mot våldet”, ”En fråga om fri vilja”, ”Sellén vill ha översyn av lagen”, ”Slag, sparkar och brottning – omdiskuterade kampsporten MMA växer snabbt”, ”Blod, svett och underhållning”
- Fighter Magazine (2009): ”Kampsportsdelegationen representerad i Debatt men inte SMMAF”, ”Replik till Ystads Allehanda”
- Helsingborgs Dagblad (2010): ”Fler skador i pingis än MMA”
- Sundsvalls Tidning (2009): ”Skräckpropaganda om MMA”
- Ystad Allehanda (2009): ”Jag vill inte se MMA i sydöstra Skåne”

Övrigt

- SMMAF (2009): ”Öppet brev till RF:s ordförande Karin Mattsson”

De negativa konsekvenserna för urvalsstrategin är att de reportage som sändes i SVT år 2009 (Uppdrag granskning, Regionala nyheter, Sportnytt och Debatt) inte är tillgängliga år 2011, på grund av begränsade upphovsrättigheter. Därför är urvalet anpassat till elektroniska publikationer som i huvudsak utgörs av text och stillbild, vilket gör att de dramaturgiska effekterna från ljud och rörlig bild förbises i analysen, med undantag av ett filmklipp från Uppdrag granskning (2009) som fortfarande (!) finns tillgängligt via Aftonbladets webbsida^E.

Det gör att de positiva konsekvenserna för urvalsstrategin är nyanserade (eftersom rörliga bilder och ljud tveklöst förstärker medias effekter) och stärks genom att utgångspunkten för den kritiska diskursanalysen baseras på att språkbruket (med text och bild) är kärnan i studierna samt att det utifrån perspektivet för moralpanik är själva händelseförloppet (processen) som är fokus.

^E Källa: Aftonbladet, <http://www.aftonbladet.se/webbtv/nyheter/inrikes/article12111826.ab> [2011-07-29]

5. Analys av MMA-debatten

I november 2009 sände SVT Uppdrag granskning reportaget ”MMA - världens tuffaste kampsport” (Uppdrag granskning 2009). I reportaget visades bland annat en filmsekvens från så kallad ”cage fighting”, där två män fightas i en bur. Den ene mannen knockas av ett knä mot huvudet (Bild 1), för att sedan ta emot fler slag från motståndaren då han tappat balansen och befinner sig i sittande ställning (Bild 2). I bakgrunden jublar publiken. Filmsekvensen visas igen som repris i slowmotion motion. Det ser våldsamt ut. Det ser brutalt ut. Det ser också farligt och skadligt ut. En hjärnforskare citeras i underrubriken till reportaget:

“- Det är en produktion av hjärnskador för kommersiella syften.” [...]

(Uppdrag granskning 2009, ”En kampsport som både lockar och skrämmer”)

Bild 1:^F En man knäar motståndaren mot huvudet, vilket leder till knockout.

Bild 2:^G Mannen fortsätter slå motståndaren efter knockouts.

F Källa: Aftonbladet, <http://www.aftonbladet.se/webbtv/nyheter/inrikes/article12111826.ab> [2011-07-29]

G Källa: Aftonbladet, <http://www.aftonbladet.se/webbtv/nyheter/inrikes/article12111826.ab> [2011-07-29]

Knockouten var från en professionell kampsportsmatch i MMA från USA, organiserad av Ultimate Fighting Championship (UFC)^{xi}, vars regelverk skiljer sig från svensk MMA. I periferin av granskningen förekom ett explicit ifrågasättande med ideologisk koppling riktat till Svenska Riksidrottsförbundet (SRF)^{xii}:

”Hur mycket är okej att göra så länge man kallar det sport?” (Uppdrag granskning 2009, ”En kampsport som både lockar och skrämmer”).

Ifrågasättandet framställer MMA som avvikande från svenska normer och uttrycker tvivel om dess existensberättigande i landet.

Den egna erfarenheten av kampsport stämmer inte överens med de ifrågasättanden av MMA som var i fokus efter SVT:s granskning eftersom blickfånget för expertutlåtandena var matchbilder från UFC:s regi och regelverk i USA, vilka inte kan likställas med svensk MMA. Därför har förvåning väckts över de oproportionerliga uppförstoringar av MMA:s ”anstötlighet” som banade väg för en debatt som lika hastigt uppstod som den försvann från mediearenan.

Utifrån det finns en länk till en av Cohens (2002) infallsvinklar, nämligen att moralpanik är synonymt med en uppblussande debatt kring ett förhållandevis mindre samhällsproblem som tenderar att överdrivas dels utifrån sig själv, i jämförelse med mer tillförlitliga, gällande och omfattande källor och dels i förhållande till mer allvarliga samhällsproblem (Cohen 2002, s. viii).

För att förstå hur media fångar upp ett mindre samhällsproblem, som leder till offentlig debatt, är det därför naturligt med en kartläggning av händelseförloppet, som kan bidra med förståelse för MMA-debatten och dess betydelse i förhållande till andra mer omfattande samhällsproblem som till exempel naturkatastrofer med efterföljande svält och nöd.

5.1 Arenan för agenda-sättande

Att ett granskningsprogram om MMA valdes ut till SVT:s medieagenda är inget märkvärdigt, eftersom det är en sport som förtjänar både uppmärksamhet och medieutrymme, liksom alla andra sporter. Det intressanta är istället de reaktioner som väcktes hos allmänheten (den publika reaktionen) och hur granskningen dels följdes upp av SVT:s regionala nyheter (förstärkning av hotbilden) samt att SVT Sportnytt redan hade gjort en ”egen” granskning (varningssignaler utvecklades), som genererade reaktioner hos bland annat Svenska MMA-förbundet (antyder ojämlika maktförhållanden). Därmed hade arenan för agenda-sättande breddats för problemet, enligt en mediedriven metodik som styrts av SVT.

I agenda-sättandet finns en parallell mellan processen för moralpanik och medie- och kulturstudier, där Cohen menar att begreppet moralpanik har varit symboliskt länkat till

antaganden inom massmedieteorier för agenda-sättande sedan 60-talet, framför allt i det att massmedia fungerar som en primär källa för publikens kännedom om avvikande beteenden och sociala problem (Cohen 2002, s. xxiii). Det påvisar alltså hur media bidrar till att välja ut vilka problem (socialt avvikande beteenden) som har nyhetsvärde genom agenda-sättandet, vilket därmed påverkade urvalet av kandidater till moralpanik.

SVT:s granskning och publikreaktionerna

Reportaget i Uppdrag granskning (2009) genererade omedelbara publikreaktioner i "*Chatt efter programmet*" (Uppdrag granskning 2009).

Reaktionerna kan delas in i två teman: En kritisk inställning till MMA och till hur MMA framställdes i granskningen dominerade dialogen samt att en mindre grupp var positivt inställda, avseende såväl ämne som innehåll, till reportaget.

I dialogen med publiken förklarade journalisterna att deras utgångspunkt var ett neutralt förhållningssätt i syfte att undersöka skaderiskerna inom sporten. Det tänkbara är att publiken uppfattat budskapet i innehållet på avvikande sätt, vilket tyder på att olika sekvenser från reportaget etsat sig fast i minnet och bidragit till åtskiljande slutsatser. Med andra ord uppfattades det journalistiska oberoendet varierat. De positiva reaktionerna bidrar knappast till fortsatt meningsutbyte, medan de kritiska kommentarerna (som dominerade chatten) ger fäste åt diskussionsämnet.

De direkta reaktionerna överensstämmer på denna punkt med Cohens (2002) iakttagelser av hur publikens återkoppling baseras på den bild som massmedia återger av en situation enligt sin egen tolkning (och det egna syftet). Via de kodade meddelandena som förmedlas, skapar publiken sedan egna teorier av såväl katastrofhändelser som avvikande beteenden och agerar genom återkoppling till massmedia via till exempel brev och dialog. På så vis har massmedia en central roll för hur processen fortlöper (Cohen 2002, s. 18).

Att reportaget genererade omedelbar dialog och publikkontakt via chatt, är positivt för deltagandet i det offentliga samtalet samt en mediestrategi för ökat konsumentintresse, som möjliggjorts genom den tekniska konvergensen för interaktion. Men i fördjupningen kan publikkommentarerna också vara direkta "ryggmärgsreaktioner", där åsikterna främst är baserade på vissa utmärkande delar av informationen i det granskande reportaget och följaktligen i avsaknad av en samhällelig helhetssyn på kampsportskultur och dess hybridiseringsformer.

I chatten uppmanades också publiken att följa upp diskussionen om ämnet via SVT:s debattprogram (Debatt 2009, "*Världens tuffaste kampsport - MMA*"). De direkta publikreaktionerna tillsammans med SVT:s repris av granskningsreportaget och det planerade debattprogrammet, påvisar sambandet med Cohens (2002) teori om hur media figurerar som

agenda-sättare genom att först välja ut de avvikande beteenden och sociala problem som har störst nyhetsvärde, för att sedan genom olika filter (repriser och debattprogram) påverka vilka händelser som är kandidater till moralpanik (Cohen 2002, s. xxiii).

För att återknyta till reportaget och textens betydelse i den kommunikativa händelsen, innebär ett granskande reportage en journalistik som är undersökande snarare än återrapporterande.

Redaktionen för Uppdrag granskning har dokumenterat de mediestrategier som vägleder en granskande reporter. De framhåller bland annat att ett granskningsreportage syftar till att ”berätta en story och inte en avhandling” (Uppdrag granskning 2009, ”Grävandets ABC”). Implicit innebär det att ett narrativ bidrar till dramatik och underhållning och därmed ökat publikintresse.

Syftet stämmer väl överens med vad Fairclough (1995) analyserat vara karaktäristiskt i samtidens mediediskurs för agenda-sättande, där språket präglas av en anspänning mellan information och underhållning (Fairclough 1995, ss 4-5).

Reportagets rubrik och ingress (Bild 3) visar sambandet mellan hur den tematiska strukturen och resultatet från den mikroorienterade analysen bidrar till mediediskursen:

MMA - VÄRLDENS TUFFASTE KAMPSPORT

MMA kallas världens tuffaste kampsport och vinner allt fler anhängare i Sverige.

MMA - en kampsport som både lockar och skrämmer

Publicerad 11 november 2009 - 20:00

MMA sägs vara världens hårdaste kampsport och lockar allt fler utövare i Sverige. Andra reagerar starkt över brutaliteten:
- Det är en produktion av hjärnskador för kommersiella syften, säger en hjärnforskare.

Bild 3: Rubrik och ingress i Uppdrag gransknings reportage^H

Kombinationen av bilden med två män, som snarare ser ut att slåss än att utöva en övervakad och regelstyrd kamp, ihop med en lexikal stil där ordvalen ”lockar”, ”skrämmer”, ”världens hårdaste”

^H Källa: Uppdrag granskning, 2009: http://svt.se/2.119865/1.1763558/mma_-_en_kampsport_som_bade_lockar_och_skrämmer?lid=puff_1764451&lpos=extra_0

och ”brutalitet” bidrar till att sporten dramatiseras, vilket syftar till ett underhållningsvärde och manar till känslореaktioner. Anspänningen mellan information och underhållning visar sig i det citerade uttalandet (”*Det är en produktion av kommersiella hjärnskador, säger en forskare*”) och slutsatsen från en hjärnforskare som därmed uppfattas som ett expertutlåtande. Tittaren informeras samtidigt om att MMA ”*är en produktion av hjärnskador*” och med andra ord något skadligt, samtidigt som forskarens ordval manar till känslореaktioner, mot det skadliga, hos tittaren.

Det förefaller självklart att publiken är mer intresserad av en granskning som är utformad till en berättelse istället för en faktadominerad ”avhandling”. Men det betyder också att urvalet av information är anpassat till berättelsen (”storyn”) samt begränsad sändningstid och textutrymme. Tillsammans med ett narrativ som präglas av dramatik och underhållning gör det att vissa texter får företräde, medan andra, som kanske skulle bidra till en mångfacetterad bild, är frånvarande. Därmed har media implicit makten att avgöra vad publiken ska se, vilket förstärker rollen i agenda-sättandet.

Regionala nyheter förstärker hotbilden

Parallellt med sändningen av Uppdrag granskning (2009) följdes ämnet upp av regionala nyheter i SVT. Följande rubriker åskådliggör hur granskningen uppförstorades och snarare övergick i ett avslöjande med syftning på MMA:s inträde i SRF:

- ”*Uppdrag Granskning avslöjar kampsport: MMA får statsbidrag*” (Västerbottennytt 2009)
- ”*Kritik mot farlig kampsport- men sporten växer*” (Mittnytt 2009)
- ”*Kommunalt stöd till kontroversiell sport*” (Västnytt 2009)
- ”*Blodig kampsport kan få kommunalt bidrag*” (Jönköpingsnytt 2009)
- ”*Våldsam sport på schemat*” (Västnytt 2009)

Ordvalen ”*avslöjar*”, ”*farlig*”, ”*kontroversiell*”, ”*blodig*” och ”*våldsam*” i den lexikala stilen medverkar till larmsignaler om hot och fara. Det gör att bilden av MMA som ett ”socialt avvikande fenomen”, vars inträdesbiljett i SRF inte baserats på samma normer som andra sporter, förstärks. På så vis har media intagit rollen att i att ”avslöja” något som varit dolt för allmänheten.

Därmed har även de regionala nyhetsrapporteringarna bidragit till agenda-sättande enligt det mönster som Cohens (2002) studier visat sig vara liktydigt för kandidater till moralpanik där media, förutom att välja ut vilken typ av socialt avvikande fenomen eller problem som har störst nyhetsvärde också intar en funktion i att bryta tystnaden genom att åskådliggöra problemet (Cohen 2002, ss xxiii-xxiv).

För att återknyta till Fairclough (1995), den diskursiva praktiken och de maktrelationer som förekommer mellan textproducent och publik i den kommunikativa händelsen, har SVT genom ”avslöjandet” via de regionala nyheterna, medverkat till att förstärka sin maktposition. Vid publiceringstillfället av de regionala nyheterna, är de ingående aktörernas uttalanden, inkluderat det som ej sägs och det som aktörerna inte har haft möjlighet att omformulera, endast indirekta bevis från enskilda aktörers utsagor, som åskådliggörs för den stora massan, vilket därmed omformar texten till en sorts monolog (Fairclough 1995, s. 40).

Sportnytt hade redan väckt oro

Några dagar innan Uppdrag granskning (2009) grundlade SVT Sportnytt granskningen av MMA i ett reportage, där bland annat SRF:s ordförande Karin Mattsson deltog och förklarade varför MMA antagits i förbundet (Sportnytt 2009, “*MMA ut ur RF*”).

Det visar sig därmed att också Sportnytt hade del i ifrågasättandet av MMA:s verksamhet och sportens inträde i SRF. På så vis bidrog de till att stärka plattformen för agenda-sättandet av de budskap som sedan förmedlades i Uppdrag granskning (2009) samt de regionala nyhetsrapporteringarna.

I enighet med Cohen (2002) innebär detta i sig inte att Sportnytt:s reaktion på MMA skulle vara baserad på något som inte har betydelse för samhället (skador och sportnormer) eller bara en känsla av att vara duperad av SRF:s acceptering av MMA. Men istället för att representera en allmän ängslan från samhället är det SVT Sportnytt som genererar oron och därmed ett moraliskt huvudbry, vilket bestämmer en politiskt korrekt agenda (Cohen 2002, s. viii).

SMMAF reagerade omedelbart på inslaget i Sportnytt. I ett öppet brev som publicerades på förbundets webbplats (SMMAF 2009: ”*Öppet brev till RF:s ordförande Karin Mattsson*”), uttryckte dåvarande ordförande, August Wallén, sin tacksamhet för Mattssons information och förmedlade vid samma tillfälle att det förekommit felaktigheter i andra delar av reportaget:

[...] “*Först och främst vill jag tacka dig för att du på ett sakligt sätt framhöll den rigorösa säkerhet som omgärdar svensk MMA samt att du uppmärksammade kampsporternas sociala insats i samhället. Det är många med svaga röster som ser dig som sin talesman som stått upp för dem. Jag vill också berätta för dig att vi vid upprepade tillfällen under söndagen och gårdagen har försökt få bemöta de felaktigheter (se längst ner) om MMA som uttrycktes i Sportspegeln i söndags och som var upptakten till gårdagens inslag i sportnytt.*” [...] (SMMAF 2009, ”*Öppet brev till RF:s ordförande Karin Mattsson*”)

Följande exempel från den infogade e-postdialogen med Sportnyttts redaktör visar ett av de påståenden om MMA som ansetts vara missvisande:

August Wallén: [...] *“20:02 "MMA är med i RF och visas nästan dagligen på svensk TV". De bilder som visas i rutan när detta sägs är ej svensk MMA och är därmed inte representativt för den idrott som är ansluten till RF. Detsamma gäller den MMA som visas dagligen på svensk TV. Det är inte svensk MMA.*

Sportnyttts redaktör: *“Svar: Vi säger inte att detta är SVENSK MMA, vi säger att det är MMA som visas på svensk TV.”*

August Wallén: *“Kommentar - Genom att säga "MMA är med i RF och visas nästan dagligen på svensk TV" framställer man det som att det som visas på svensk TV också är det som är med i RF, så är inte är fallet.” [...] (SMMAF, 2009: ”Öppet brev till RF:s ordförande Karin Mattsson”)*

Resultatet var att Wallén fick möjlighet kommentera vad som gäller för svensk MMA redan dagen efter i Sportnytt (Sportnytt 2009, *“MMA-ordförande August Wallén slår tillbaka”*).

Texten i brevet och händelseförloppet förstärker bilden av hur MMA-representanter uppfattat att sporten framhållits på ett orättvist sätt och därmed att det existerade ojämlika maktförhållanden mellan SVT och SMMAF (MMA-representanter).

I relation till hur massmedias budskap omformar texten till en slags monolog (Fairclough 1995, s. 40), vilket förstärker maktpositionen för agenda-sättande, sammanflätas det hela också i den komplexitet som Fairclough (1995) iakttagit för kommunikativa händelser som distribueras via massmedia. Dessa kan iaktas som en kedja av händelser, där själva publikationen baseras på en mängd andra företeelser (intervjuer, research och filminspelningar) som vid sändningstillfället sammanlänkar den publika domänen (genom publikationen), med den privata domänen (till konsumenten). Det gör att medias kommunikativa stil anpassas till att överbygga gapet mellan de publika och privata villkoren (Fairclough 1995, s. 37).

I detta avseende visar sig komplexiteten i hur redaktionen i efterhand behövt skapa utrymme för August Wallén att *“tillrättalägga felaktigheter”* och att den kommunikativa stilen implicit varit inordnad i mönstret som framhäver sporten som kontroversiell istället för att fokusera på grundläggande fakta om sportens innebörd och regelverk.

5.2 Debatten

Agenda-sättandet visar hur problemet uppstod och banade därmed väg för den efterföljande mediedebatten. Men för att processen för moralpanik ska gro är det också av stor innebörd vem som pekats ut till "folkdjävul" ("the folk devil") och vem som är "claims maker".

Utifrån agenda-sättandet är det uppenbart att MMA är "problemet", "folkdjävulen", med skadeeffekter som väcker moralisk anstötighet. Följande citat från Uppdrag granskning (2009) visar hur MMA ifrågasätts:

- *"MMA sägs vara världens hårdaste kampsport" [...]*
- *"Jag blir alldeles galen när jag ser det, det är ju så dumt." [...]* "Det är en produktion av hjärnskador för kommersiella syften" [...]
- *"Det är tillåtet att strypa och koppla grepp som gör att motståndaren ger upp av syrebrist eller av smärta."*
- *"Och det är tillåtet att fortsätta slå och sparka på den som ligger."*
- [...]*"När nästa våld kommer och träffar klockrent, då är hela skallen lös. Då far hjärnan omkring som en boll i skallen."*
- *"Han har ju varit utsatt för total syrebrist och det är ett allvarligt tillstånd för hjärnan" [...]*
- [...]*"sporten har tämligen obemärkt blivit accepterad till skillnad från proffsboxningen som diskuterats i decennier." (Uppdrag granskning 2009, "En kampsport som både lockar och skrämmer".)*

Retoriken i citaten visar hur SVT intog rollen som "claims maker" och pekade ut "den skyldige" (MMA) till en "folkdjävul" ("världens hårdaste", "hjärnskador", "syrebrist", "smärta", "hela skallen lös") samt ociviliserad ("det är ju så dumt", "slå och sparka den som ligger", "obemärkt blivit accepterad till skillnad från proffsboxningen") samt hur MMA därmed framstod som ett skadeverkande problem och moraliskt dilemma för samhällets sportnormer.

Det hela stämmer också överens med Cohens teori för hur media själva kan inta en funktion i att vara "claims maker" och hur retoriken i texterna förstärker ärendena från andra "claims makers" eller moraliska entreprenörers intressen (i detta fall hjärnforskaren som är intervjuad av SVT) (Cohen 2002. ss xxiii-xxiv). Dessutom fanns ett indirekt ifrågasättande av sporten riktat till svenska myndigheter, via SRF, i granskningen ("Hur mycket är okej att göra så länge man kallar det sport?"), vilket innebar en uppmaning om politiskt engagemang.

Sveriges Radio uppmanar till debatt

Dagen efter Uppdrag granskning (2009) anammade SR ämnet genom debattprogrammet "*Borde kampsporten MMA förbjudas?*" (Hallå P3 2009).

I påannonsens slutord framhövdes ett moraliskt ifrågasättande av MMA i fraseringen:

[...] "*I SVT:s program varnade hjärnforskare för hjärnskador och andra varnar för att MMA skapar ett våldsammare samhälle. Ändå lockar sporten allt fler utövare i Sverige.*" (Hallå P3 2009).

SR vidarebefordrade således en central aspekt i den "moraliska paniken". Förutom risken för skador uttrycktes implicit varningen om att "våld föder våld" via MMA. Att sporten "ändå lockar allt fler utövare i Sverige" är både ett påstående och ett implicit ifrågasättande av hur det kommer sig att människor väljer MMA *trots* farorna för skador och varningen om "ett våldsammare samhälle".

SVT regisserar debattprogram

Kvällen efter Uppdrag gransknings reportage om MMA, sände SVT en debatt (Debatt 2009, *Världens tuffaste kampsport - MMA*). Debattprogram kräver planering, dels i programtablån för sändningstider och dels i urvalet av representanter som ska företräda olika ståndpunkter. Det innebär att public service dels hade makten att välja och planera vilket ämne som skulle förekomma på agendan för allmänhetens intresse och dels välja vilka aktörer som skulle vara delaktiga och ha företräde i diskussionerna, vilket gör att också debattprogrammet regisserades utifrån en förutbestämd form och ett bakomliggande syfte.

Public services ekonomiska intressen skiljer sig naturligtvis från kommersiella mediekanaler, som baseras på reklamintäkter, men att generera tittarsiffror utifrån komplexa parametrar i tid och rum, enligt Faircloughs (1995, s. 37) iakttagelser skiljer sig inte. Att debattprogram på så vis är regisserade, baserat på såväl SVT:s egna syften som dramaturgi och utvalda klockslag för sammanlänkningen mellan den publika och privata sfären, förstärker maktpositionen och monologen från sändaren (SVT) men är också synonymt med den allmänna mediediskursen i syfte att skapa intresse hos publiken.

SMMAF reagerade kraftigt på det planerade debattprogrammet och försökte få representanter från det egna förbundet (SMMAF) att delta, för att tydliggöra fakta om MMA och dess inträde i SRF (Fighter Magazine 2009 "*Kampsportsdelegationen representerad i Debatt men inte SMMAF*"). Trots medverkan från både SMMAF och SB&K i debattprogrammet, uppstod ett missnöje med att "inte få komma till tals". Det resulterade i att dåvarande sekreterare i SMMAF,

Jesper Gunnarsson, publicerade debattartikeln "*Samlad attack från SVT på Mixed Martial Arts*" på SVT:s webbsida (Gunnarsson, J. 2009), där han försökte klargöra de fakta om sporten som ansetts vara missvisande i SVT:s granskning. Reaktionen från SMMAF förstärker iakttagelsen av att SVT:s debattprogram från de granskades sida upplevdes som en monolog med orättvisa maktförhållanden mellan sändare och MMA-företrädare.

Genomslaget i pressen

Efter SVT:s debattprogram publicerade Aftonbladet debattartikeln "*Tvinga inte ned MMA i källaren*" (Aftonbladet 2009), där en av de framträdande aktörerna för MMA:s räkning i debattprogrammet försökte klargöra SRF:s betydelse för en kontinuerlig granskning och reglering av sporten.

Därefter publicerade Dagens Nyheter (DN) debattartikeln "*RF måste ta ställning mot våldet*" (DN 2009), undertecknad av sju hjärnforskare från Karolinska Institutet, varav den ene (Martin Ingvar) deltog med expertutlåtanden i Uppdrag granskningens reportage om MMA (Uppdrag granskning 2009). De argumenterade för att SRF "måste" ta ställning mot MMA som sport, dels på grund av skadorna men också på grund av "det andra våldet", det vill säga det osunda i "att slå på den som ligger". Förutom den kritiska inställningen till skaderiskerna inom MMA framhåller experterna också sina moraliska värderingar och därmed det ideologiska förhållningssättet mot MMA. Trots att skaderiskerna framstår som det största hotet påvisar det också det "moraliska entreprenörskapet" hos Karolinska institutets företrädare.

Hjärnforskarnas debattartikel följdes upp i DN med uttalanden från Ingemar Ekman, tävlings- och matchläkare vid MMA-galor (DN 2009, "*En fråga om fri vilja*"). Han ifrågasatte forskarnas argumentation och menade att även om sporten kan innebära skador för utövarna, så är tävlingarna en fråga om "*fri vilja*".

Meningsutbytet mellan forskarna och läkaren signalerar därmed skilda ståndpunkter i de ideologiska förhållningssätten inom forskning och läkarkår om huruvida individer ska skyddas av samhället och till vilken grad de är benägna att ansvara för sina egna handlingar.

Det centrala för debatten är att Uppdrag granskning (2009) företrädde av en forskare ("expert") från Karolinska institutet, med kritisk inställning till MMA, vars ställningstaganden därmed hade företräde i meningsskapandet.

Vidare framhöll DN (DN 2009, "*Sellén vill ha översyn av lagen*") att den centerpartistiske riksdagsledamoten Birgitta Sellén, som deltog i SVT:s MMA-debatt, ville göra en utvärdering av kampsportslagen från år 2006 med anledning av MMA:s "snabba" utveckling i Sverige. Det påvisar hur granskningen fick fotfäste i den politiska sfären, i syfte att "åtgärda" de betänkligheter

kring sporten som framhävdes via granskningen och den efterföljande debatten.

Debatten fortsatte genom yttranden i lokaltidningar, där bland annat Ystads Allehanda och Borås tidning (BT) vittnar om fortsatt argumentation mot MMA i artiklarna: "*Jag vill inte se MMA i sydöstra Skåne*" (Ystad Allehanda uppdat. 2010) och "*När blev det accepterat att slå någon som ligger?*" (BT 2009). Rubrikerna visar ytterligare moraliska ifrågasättanden av sporten och därmed ställningstaganden *mot* MMA.

I motsats publicerade Sundsvalls Tidning (ST) en krönika med rubriken "*Skräckpropaganda om MMA*" (ST 2009), där de personliga erfarenheterna från en MMA-utövare var att SVT "smutskastat" sporten i syfte att skapa en "bra story". De starka åsikterna visar ytterligare en tydlig ståndpunkt för att det förekommit orättvisa maktförhållanden mellan SVT och MMA-företrädare.

Debattartikeln i Ystads allehanda bemöttes från en MMA-domare (Fighter Magazine, 2009) via bloggartikeln "*Replik till Ystads Allehanda*". Han menade att det var beklagligt att åsikter från en journalist som inte är insatt i MMA:s regelverk präglade mediedrevet i motståndet, eftersom medlemskapet i SRF utgör en kontinuerlig granskning och reglering av MMA, i syfte att säkerställa dess verksamhet avseende träning och tävling.

MMA-kritiker bemöttes med fakta

En summering av debatten visar att granskningen och MMA-kritiken representerade en skeptisk inställning till de skador och risker som sporten innefattar och ett ifrågasättande av hur MMA har kunnat antas i SRF, med både explicit och implicit kritik av det "ociviliserade våldet", det som strider mot sportens allmängiltiga normer och värderingar. På så vis bidrog kritikerna till att betrakta MMA som ett socialt avvikande beteende.

MMA-förespråkarna försökte i motsats förklara fakta om sporten och dess regelverk och därmed tona ned det socialt avvikande. Mellan raderna välkomnades en debatt, eftersom det då fanns möjlighet att diskutera "missuppfattningar". De försökte klargöra att SRF har en betydande roll i bevakningen av sporten i syfte att minimera skador och risker, vilket innebär att SRF istället bidrar till att civilisera sporten för att *inte* samhällsnormer och värderingar avseende "våld" ska hotas. De menade också att om sporten inte blivit medlem i SRF hade den förekommit ändå men inte kunnat övervakas och regleras på samma sätt.

5.3 Tystnaden och vändningen

Utan synbart varsel och specifik knutpunkt till aktuell händelse avtog MMA-debatten och år 2010 framställdes MMA i media på ett mera nyanserat sätt.

I januari 2010 publicerade bland annat DN artikeln "*Slag, sparkar och brottning – omdiskuterade kampsporten MMA växer snabbt*" (DN, Gustavsson, S. 2010), i vilken det beskrevs hur MMA växer i Sverige (dock med betoning på "*den omdiskuterade sporten*"). Ett par veckor senare publicerade Helsingborgs Dagblad (HD) artikeln "*Fler skador i pingis än MMA*" med anledning av den startade MMA-träningen i Landskrona (HD 2010).

Plötsligt hade hotet (skadorna) nyanserats i media genom ordval som "*omdiskuterad*" istället för "*kontroversiell*", "*blodig*" och "*farlig*" och genom att skaderiskerna jämfördes med "pingis", som för all del är en tuff och krävande sport men som knappast förekommer i periferin för moraliska ifrågasättanden och debatter om skaderisker.

Därmed är Cohens (2002) studier av flyktigheten i processen för moralpanik aktualiserad. Förutom att debatten uppstod lika hastigt som den avtog visar den sig genom att intresset för att det föreställda problemet "självdör", möjligtvis för att något viktigare upptog utrymme i medieagendan, kanske för att det visade sig att "det avvikande" var mer intressant än farligt eller också för att oron kring ämnet helt enkelt var tömd på yttranden (Cohen 2002, s. xxx). Men det kan också helt enkelt bero på att allmänheten upplevde att "det gjordes något åt problemet" (Cohen 2002, s. 168).

Det som är framträdande avseende problematiseringen av MMA är att granskningen och debatten uppstod "från ingenstans", trots att sporten utvecklats, diskuterats och förekommit ett antal år samt godkänts utifrån myndighetsdirektiv och drivits vidare under SRF:s bevakning, *innan* problemet uppmärksammades i media. Att debatten "självdog" är ett tecken på en allmän samstämmighet om att "hotet" trots allt var uppförstorat. Avseende de moraliska ifrågasättandet kvarstår ändå faktum att det präglades av ett motstånd mot kampsport i allmänhet, inkluderat andra medieproducenters bidrag till MMA-arrangemang, på grund av "det andra våldet".

5.4 Effekterna

Debatten som uppstod är till att börja med viktig för det offentliga samtalet, även om det tydligt fastställts hur SVT var del i att välja ut vilket "problem" som skulle diskuteras. För att anknyta det argumentet till Cohen (2002) menar han att "klassisk" moralpanik innefattar både kortsiktiga och omedelbara direkta reaktioner samt långsiktiga generella återspeglings utifrån rådande maktförhållanden i samhället (Cohen 2002, s. vii).

Det resonemanget kännetecknar MMA-debatten, där de omedelbara reaktionerna först och främst bestod av publikens återkoppling till Uppdrag granskning i chatten efter programmet (Uppdrag granskning 2009, "*Chatt efter programmet*"). En annan omedelbar reaktion, utifrån SVT:s regionala nyhetssändningar, var att rektorn för ett planerat MMA-gymnasium valde att "*lägga planerna på hyllan*" (Västnytt 2009, "*MMA-utbildning stoppas*") med anledning av Västnyttens "*avslöjande*" (Västnytt 2009, "*Våldsam kampsport på schemat*"). Effekten av det påvisar ett tydligt tecken till hur media påverkade ideologiska maktstrukturer för vad som bör vara acceptabelt i sportens och skolans värld, men var en *kortsiktig* generell återspeglning av rådande maktförhållanden, i motsats till en *långsiktig*, enligt Cohens (2002) resonemang. Dessutom var den efterföljande och intensiva debatten i massmedia (SR, SVT och press) direkta reaktioner med utlåtanden från MMA-företrädare, experter, politiker och journalister.

För att istället se de långsiktiga konsekvenserna och den föreslagna översynen av kampportslagen av Birgitta Sellén, har det inneburit att MMA år 2011 har SM status (SMMAF 2011, "*Amatör-MMA har fått SM status*"). Dessutom har den negativa synen på MMA nyanserats i media och sporten är år 2011 mer omskriven än den varit tidigare. Med andra ord är de långsiktiga återspeglningarna en vändpunkt *från* det uttalade och debatterade hotet.

Ett sätt att se orsaken till vändpunkten är hur SMMAF, SB&K och andra som företräder MMA:s subarena, strategiskt arbetade med att "återupprätta" sportens innebörd, dess mål och syften, för att "reparera skadan". Utöver att det pekar på ett genuint intresse för sporten och stark gemenskap, visar det också att företrädarna är välorganiserade, trots det moraliskt ifrågasatta "ociviliserade våldet". MMA-företrädarnas arbete har givetvis bidragit till den moraliska förskjutningen av ämnet och att intresset för det "farliga" och "skadliga" istället har ökat i popularitet, då det visat sig att "faran" var uppförstorad och lika mycket handlade om ett moraliskt ifrågasättande, i avsaknad av förståelse för helhetsbilden (sportens utveckling och regelverk i Sverige samt individuell frihet och ansvar).

6. Hur ska man förstå mediebilden av MMA?

För att förstå mediebilden av MMA visar kartläggningen av händelseförloppet hur ett mindre samhällsfenomen hastigt övergick till ett allmänt debattämne, där SVT hade en central roll i att förankra problematiken i MMA med expertutlåtanden från en hjärnforskare, vars grundintresse i att analysera skaderiskerna i sporten, bidrog till att framhäva den moraliska anstötligheten i fenomenet, vilket tillsammans med SVT:s varningssignaler ledde till samstämmighet om hotbilden.

6.1 MMA-panik

Tyngdpunkten i problematiseringen av MMA är SVT:s agenda-sättande, via reportaget i Uppdrag granskning (2009), uppföljningen i de regionala nyhetsrapporteringarna (2009) och varningssignalerna från Sportnytt (2009). Därmed var SVT den primära "claims-makern", som "bröt tystnaden" och pekade ut "den skyldige" MMA till "folkdjävulen", vilket ledde förloppet vidare till en mediedriven offentlig debatt.

I relationen mellan medievetenskap och moralpanik, påpekar Chas Critcher (2003) hur medias dagordning dominerar agenda-sättandet och är den mest inflytelsefulla, i förhållande till det publika intresset för ett ämne. På så vis medverkar media till krav på politisk handling (Critcher 2003, s. 137).

Critchers (2003) argument ger reflektion till den analyserade fasen för agenda-sättande och är tydligt i ett par exempel med ideologiskt ifrågasättandet av MMA som förekom i granskningsreportaget:

- *"Hur mycket är okej att göra så länge man kallar det sport?"*
- *"Det är en produktion av hjärnskador för kommersiella syften"*
(Uppdrag granskning 2009, "En kampsport som både lockar och skrämmer").

Utsagorna manar till politisk reaktion från SRF och ifrågasätter "den fria marknaden" för medieproduktioner. På så vis förstärks också ämnet i att vara ett ideologiskt problem i allmänhetens intresse, baserat på ett demokratiskt perspektiv för "det offentliga samtalet".

Att hotbilden, som på ytan av debatten bestod av skaderiskerna, dels var oproportionerlig i förhållande till sig själv, men också i förhållande till andra problem som hotet jämfördes med kan tydliggöras genom följande exempel:

- Vid tidpunkten för Uppdrag granskning (2009) var antalet MMA utövare i Sverige ca 3000 personer, varav ca 10%^I var tävlingsaktiva och däri endast “*ett fåtal promille*”^J (3-5 personer) tävlade på proffsnivå. Utifrån de siffrorna är “risken” för att bli MMA-proffs låg. Utöver det är skadehotet som framhövdes ej är likvärdiga med svensk MMA, eftersom regelverket i Sverige skiljer sig från bland annat USA (som representerade de främsta skaderiskerna från proffssammanhang via de “brutala” matchbilderna). Det innebär att hotet om skadorna inte påvisades med något konkret jämförbart och var oproportionerligt i förhållande till sig självt.
- Baserat på att hotet om demens på grund “våld” mot huvudet var ett av argumenten mot riskerna i MMA, framfört av hjärnforskaren Martin Ingvar, i debatten, insjuknar drygt 20 000 per år i någon form av demenssjukdom, där den största risken för sjukdom är stigande ålder (från 65 år och uppåt) (Svenskt Demens centrum, 2008). I november 2009 var antalet MMA-utövare i Sverige 3000 (Uppdrag granskning 2009) och i januari år 2010 var cirka 4000 personer anslutna till MMA-föreningar (DN Gustavsson, S., 2010). För att därefter se till att antalet proffsutövare endast är “ett fåtal promille” är kopplingen mellan kampsport på proffsnivå och demens överdriven och kan dessutom inte beläggas förrän det finns långsiktiga forskningsresultat från MMA-utövandet i Sverige. På så vis förekom en “uppförstorad” oro för hotet i förhållande till andra problem.

Den publika reaktionen var omedelbar i återkopplingen till SVT:s granskningsreportage och visade sig främst i “*Chatt efter programmet*” (Uppdrag granskning 2009). Kommentarererna påvisade främst att allmänheten uppfattat innehållet på olika sätt, där de kritiska reaktionerna, mot både MMA och reportaget, dominerade dialogen. Det visar ett fortsatt intresse för att debattera ämnet och att det förekom oenighet om det uttalade journalistiska oberoendet hos ”SVT-folket”.

Den svagaste länken i förhållande till processen för moralpanik är fortsättningen av de publika reaktionerna, eftersom allmänhetens kommentarer saknas i den efterföljande mediedrivna debatten. Att de förekom reaktioner baserat på debattartiklarna råder det ingen tvekan om utifrån de bloggar och andra medieforum som iakttagits i referenssyfte. Men ifall de hade någon betydelse för debattens fortsatta händelseförlopp är osagt. Att allmänhetens intresse för sporten har vuxit, visade sig däremot i effekterna (se nedan).

I Källa: SVT Debatt, http://svt.se/2.35188/1.1768759/samlad_attack_fran_svt_pa_mixed_martial_arts?lid=puff_1766648&lpos=rubrik [2011-05-12]

J Källa: SVT Debatt, http://svt.se/2.35188/1.1768759/samlad_attack_fran_svt_pa_mixed_martial_arts?id=puff_1766648&lpos=rubrik [2011-05-12]

Effekterna visade sig dels i de kortsiktiga reaktionerna via den efterföljande debatten, som lika hastigt avtog som den uppstod, och dels i de lågsiktiga följderna som visat sig i att MMA år 2011 har SM-status, att mediebilderna av sporten är mer nyanserade och att den har vuxit i popularitet genom att antalet utövare ökat. Därmed har den negativa synen på MMA och en moralisk förskjutning av det ”socialt avvikande” har skett. Förutom att detta är synonymt med den flyktighet som präglar moralpanik gör sig också just det ”paniska” påmint genom att ett ämne som dyker upp ”från ingenstans” leder till offentlig debatt som lika plötsligt ”självdör”, för sedan framträda på medieagendan med en avskalad hotbild.

Sammanfattningsvis är ingredienserna för moralpanik tydliga utifrån analysen av händelseförloppet, där framför allt SVT:s agenda-sättande är den primära punkten för skapandet av ”MMA paniken”. För att bättre förstå det moraliska ifrågasättandet finns en stark koppling till det visuella våldet i medieproduktioner (se 6.2 MMA i medieproduktioner).

6.2 MMA i medieproduktioner

Hotet om skaderiskerna i MMA är inget som media fabricerat. Det är inte hälsofrämjande att ta emot slag och sparkar mot kropp och huvud eller att drabbas av syrebrist vid strypning. Det behöver knappast kommenteras av en hjärnforskare. Det har också konsekvenser för kroppen att träna hårt under lång tid samt att ständigt utmana smärtgränsen till det yttersta. På så vis skiljer sig inte riskerna i MMA från någon annan sport på elitnivå, oavsett om slag, sparkar och strypningar i hockey, fotboll, handboll, rugby et cetera är ”olyckor”, orsakade av medspelare och utrustning eller om maratonlöparens sista kilometer leder till kramp, utmattning och syrebrist.

Det är därför svårt att förstå hur endast skadorna skulle representera det oroande hotet i MMA och väcka allmänhetens angelägenhet. Reflektionen är emellertid att massmediebilderna av kampsport i Sverige representeras av två sidor: Å ena sidan framhålls skadeeffekterna tillsammans med hypotetiska antaganden om växande ”våldskultur”, vilket leder till debatter kring reglering, där läkarexpertis och myndigheter involveras. Å andra sidan producerar media sändningar och reportage från kommersiella kampsportsgalor, både nationellt och internationellt, där kändiskultur, marknadsföring, vadslagning och kampsportsattribut framhävs.

Den iakttagelsen återspeglar ett av angreppsområdena för moralpanik som Cohen (2002) identifierat i klustret för ”sex, våld och medias skuld”, vilket innefattar att de medieproduktioner som först lanserar fenomenet med våldsanknytning sedan blir debatterade i andra mediekanalet (Cohen 2002, s. xvii).

I samband med de filmklipp som visades från MMA-matcher i amerikanska UFC i Uppdrag granskning (2009), är det uppenbart hur debatten i Sverige är påverkad av det visuella våldet i

MMA-produktioner. I djupet av kritikernas argument skymtas ett fördömande av kommersialiseringen, det kapitalistiska produktionssystemet och den “fria marknaden”, som Sverige genom demokratiskt styre varit del i att främja.

Förmodligen vill inte särskilt många välja bort den mediefrihet som finns. Men för vissa är det önskvärt att välja bort vissa konsekvenser av den, där regisserade MMA-arrangemang samt “videovåld” och “dataspelsvåld” är några av dem. Motståndet till kommersialiseringen åskådliggörs explicit av hjärnforskaren Martin Ingvar i SVT, då han blir ombedd att kommentera (extrema) knockoutsener från UFC:

- *“Jag blir alldeles galen när jag ser det, det är ju så dumt. Det finns inget annat sätt att se det på, det här är en produktion av hjärnskador för kommersiella syften.”* (Uppdrag granskning 2009, ”En kampsport som både lockar och skrämmer”)

Att det moraliska ifrågasättandet av MMA, inkluderat dess kommersialisering, fick fotfäste i debatten åskådliggörs också tydligt i följande exempel från tidningsrubrikerna:

- *”När blev det accepterat att slå någon som ligger?”* (BT 2009)
- *“RF måste ta ställning mot våldet* (DN 2009)
- *”Jag vill inte se MMA i sydöstra Skåne”* (Ystad Allehanda 2009)

Den globaliserade mediemarknaden innebär naturligtvis att produktionssyften och vinstintressen präglar medieutbudet. Max Liljefors (Österberg & Lindstedt red. 2006) har iakttagit hur publikevenemangen för de “nya tävlingsformerna”, inkluderat MMA, är den ekonomiska basen för tävlingarna, som arrangeras av, eller i samarbete med, kommersiella produktionsbolag, till exempel UFC (via amerikanska LCC Zuffa Entertainment) och Pride-FC (via japanska Dream Stage Entertainment) (Österberg & Lindstedt red. 2006, s. 123). För Sveriges räkning arrangerar Superior Challenge 4^{xiii} sedan år 2008 Nordens största MMA-galor. Förutom att vara autentiska kamper baserat på resultat med vinst eller förlust, har MMA därmed vuxit fram som spektakulära publikarrangemang, omsorgsfullt regisserade för dramatik och spänning. (Österberg & Lindstedt red. 2006, s. 123).

Sannolikt blir det hela ännu mer irriterande för de “claims makers” som granskar, ifrågasätter och kritiserar MMA, utifrån det faktum att medieproduktionerna illustrerar autentiska kamper.

Dahlqvist har analyserat hur likställandet av det “fiktiva våldet” och det “reella våldet” då kan bli problematiskt, eftersom mottagarperspektivet präglas av “iscensatt reellt våld” (Dahlqvist 1998, s. 160).

Trots att MMA-matcher är baserade på frivilligt deltagande och är styrda av regelverk, bland annat för att minimera skaderisker men också för att det är sport, framstår det fiktiva våldet vara oreglerat och reellt, där slag, sparkar och övrig teknik tillsammans med knockoutsener är dokumentärt och äkta. Tillsammans med mediedramaturgi, professionella kommentatorer, musik, show, närbilder och repris av knockouter i slowmotion blir effekten naturligtvis stark för de "claims-makers" och moraliska entreprenörer som inte har intresse i att fördjupa förståelsen för kampsportskultur och dess hybridiseringsformer och för de mottagare som tar del av snuttifierade granskningar samt regisserade debattprogram. Därför är slutsatsen att MMA-debatten kan innefattas i moralpanikens typiska angreppsområdet "sex, våld och medias skuld", vilket också stärker förståelsen för det moraliska ifrågasättandet av MMA.

Då det i slutänden handlar om att förstå hur ett förhållandevis mindre samhällsfenomen fångas upp i media och leder till offentlig debatt, för att nå kärnan i frågeställningen, är förutsägbarheten och den diskursiva formen för "ondskebararen" ett ytterligare perspektiv att argumentera för (se 6.3 *Reproduktionen av "kampsportsproblemet"*).

6.3 Reproductionen av "kampsportsproblemet"

MMA är varken den första eller enda kampsporten som flammade upp i svensk mediedebatt. Utöver återkommande diskussioner om det tidigare proffsboxningsförbudet och spekulationerna kring kampsporternas inverkan på ungdomar, i samband med medievalsdebatter, är arrangemanget K-1 ett annat exempel som blossade upp i mediedebatt, år 2004-talet^{xiv}.

Debatten om MMA präglades främst av "skaderiskerna" i förhållande till boxning och de enskilda såväl som de "samhälleliga konsekvenserna" av dem. I undertonerna förmedlades "moraliska meningsskiljaktigheter" kring vad samhället ska anse vara lagligt och betrakta som sport. I det avseendet finns det likheter med både händelseförloppet och innehållet i debatten om tidigare diskussioner kring proffsboxning och K-1.

En annan överensstämmelse mellan "kampsportsproblemen" är att debatten om MMA startade i samband med arrangemanget Superior Challenge i Stockholm hösten 2009. I likhet uppstod debatten om K-1 i samband med turneringen Rumble of the Kings^{xv}, där en deltävling hölls i Stockholm år 2003. K-1-diskussionerna handlade om hur det kom sig att professionella K-1-arrangemang med slag, sparkar och knän mot huvud och kropp var tillåtna i Sverige, när proffsboxning, som endast inkluderar slag, varit förbjudet sedan många år. K-1 framstod som skadligare, brutalare och våldsammare än boxning, vilket också förts fram i diskussionerna om MMA jämfört med boxning.

I de texter som analyserats i MMA-debatten nämndes dock inte K-1, vilket gör att MMA framstår som ett "nytt" problem som obemärkt krupit fram i det moraliska fältet.

Det finns ytterligare en samhörighet avseende effekterna av debatterna. Resultatet från diskussionerna om K-1 förankrades i den statliga utredningen "*Kampidrott i fokus*" (SOU 2003:24) som startade år 2001, bland annat i syfte att göra en översyn av lagen (1969:612) om förbud mot professionell boxning. I betänkandet analyserades frågor som hänger ihop mellan professionell boxning och andra kampsporter. I "*Kampidrott i fokus*" (SOU 2003:24) var MMA inte representerad som enskild organisation och tävlingsform. Men år 2009 innefattades MMA av de myndighetsdirektiv som utvecklats från utredningen till nuvarande regelverk för arrangemang av kampsportsmatcher (Prop. 2005/06:147 "*Lag om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher*" och Ds 2005:46 "*Lag om förbud mot vissa kampsportsmatcher*") vilket också ersätter lagen (1968:612) om förbud mot professionell boxning. Med anledning av debatten om MMA, ville en riksdagsledamot ha en översyn av regelverket, igen. Ingen text, av de som har iakttagits, tog hänsyn till att det redan stiftade regelverket förmodligen bidrog till att det var enklare att bedöma huruvida SMMAF skulle bli medlem i SRF via SB&K.

För att knyta an till den flyktighet som många gånger präglar debatter med moralpaniska tendenser samt för att förstå deras betydelse i förhållande till mer omfattande samhällsproblem, menar Cohen (2002) emellertid att medias roll inte handlar om att agera kampanjledare eller överförare av moralpanik. Medias funktion bidrar istället till att reproducera och underhålla dominerande ideologier, där moralpaniken initieras och underhålls av bredare sociala och politiska krafter (Cohen 2002, s. xxix).

I förlängningen är det därför uppenbart hur media reproducerar och underhåller dominerande ideologier. Det rör sig visserligen om olika kampsporter, men argumenten mot dem är desamma: På ytan granskas hot i form av skador vilka behöver belysas för att myndigheter, experter och allmänhet ska reagera på fenomen (som redan förekommit en tidsperiod i det svenska samhället, utan synbara problem för medborgarna) och agera i syfte att minimera skadorna för att undvika en förutsedd belastning för samhället. Men på djupet finns ett ifrågasättande mot "det andra våldet", det som publiken ser och kan påverkas av samt det som utövas av kampsportsaktörerna. På så vis framstår kampsport som ett "socialt avvikande beteende", där aktörerna står för "ociviliserade handlingar" och bör bevakas av såväl media som experter, allmänhet och myndigheter, innan hotet leder till att "vårdsmoralen" förskjuts genom legalisering som påverkar den enskilda individens handlingar och grundläggande värderingar i negativ riktning.

På så vis reproduceras "nya varianter av gamla hot", där moralpaniken i grunden är knuten till politisk kontroll av kulturell reproduktion. Det hela bidrar också till att åskådliggöra hur olika

maktrelationer i samhället kan identifieras och på vilka sätt vi är “manipulerade” att ta vissa saker för allvarligt, medan vi inte tar andra tillräckligt allvarligt (Cohen 2002, s. xxxv).

Återskapandet av “kampsportsproblemet” ger därmed ökad förståelse till hur ett mindre samhällsproblem fångas upp i media och leder till offentlig debatt.

För reflektion av Ben och Yehudas (1994) sociohistoriska perspektiv i synen på moral och avvikande beteende, menar de att produktionen eller reproduktionen av avvikande beteenden karakteriserar moralpanik och att det centrala i processen är målet mot nya eller gamla “folkdjävlar” (Ben & Yehuda 1994, s. 74).

Det ger ytterligare förståelse för hur “kampsportsproblemet”, som ett mindre samhällsproblem, är en återkommande moralisk fråga att diskutera, särskilt eftersom hybridiseringen av olika kampsportsformer är under ständig utveckling och därmed i princip alltid kommer att ifrågasättas, trots att MMA i detta fall består av en mängd tekniker som redan är tillåtna i andra kampsportsformer.

6.4 Diskursiva maktförhållanden

För att länka samman analysen utifrån processen för moralpanik med den kritiska diskursanalysen av händelseförloppet som en kommunikativ händelse, synliggörs ojämlika maktförhållanden främst i agenda-sättandet och skapandet av hotbilden. I de utsagorna framhölls en mediediskurs som är synonym med nyhetsreportage som präglas av ett narrativ med dramatik och underhållning, snarare än fakta. Texterna präglades vidare av en lexikal stil som syftade till att ifrågasätta sporten och därmed framhäva den som ”socialt avvikande”. Dessutom bidrog de narrativa strategierna genom frånvarande information (avseende fakta om svensk MMA) och urvalet av särskilda aktörer (hjärnforskaren) i framträdande roller till att överdriva problemet.

Trots att det uttalade syftet från journalisterna var att utifrån ett neutralt förhållningssätt diskutera de skaderisker som finns inom MMA, innebar utsagorna att orättvisa maktförhållanden mellan SVT och MMA-representanter framträdde. Det visade sig i de kritiska kommentarer som dominerade chatten i SVT samt i reaktionen från SMMAF, via August Wallén. Genom den diskursiva formen för berättandet framstod MMA som “skadligt” och “avvikande” och ett “hot” mot de moraliska normer som dominerar det svenska samhället.

Att medias representation också uppfattats som en monolog med frånvarande och irrelevant information, visade sig i de strategier som MMA-företrädarna arbetade med i syfte att återupprätta en mer nyanserad och rättvisare bedömning av sporten.

Den politiska kontexten visade sig främst i det ideologiska ifrågasättandet av SRF:s accepterande av MMA samt i en både implicit och explicit kritik mot kommersialiseringen av sporten.

Ur ett sociohistorisk perspektiv är diskursen för ”kampsportsproblemet” återkommande, där ”gamla kampsportsproblem” ersätts av nyare, för tillfället till synes, farligare och mer våldsamma. Parallellt har den lingvistiska och diskursiva naturen i medias makt dels bidragit till att underhålla dominerande ideologier och dels medverkat till förändring, eftersom MMA framställts på ett mer nyanserat sätt i media från år 2010.

Formen i utsagorna och det sätt som de länkas samman i olika tidsintervall är en av hypoteserna i Foucaults (2002) metodik för att definiera en grupp av relationer med konstanta egenskaper emellan olika utsagor (Foucault 2002, s. 49). Ur händelseförloppet och innehållet i texterna för MMA-debatten genereras konturerna av “kampsportsproblemet”, vars konstanta egenskaper är det *ideologiska ifrågasättandet* av sportnormen för MMA och *hotet om skaderisker* som finns inom sporten.

7. Slutdiskussion

Förutom resonemangen kring moralpanik och dess diskursiva form präglas också händelseförloppet från MMA-debatten av spår från ”*Risksamhället*” (Beck 1998). Utvecklingen av MMA är en del av individualiseringsprocessen, vilket Beck menar är något som bidrar till att nya typer av konflikter uppstår, som ofta är ofta inriktade på en fråga med utvalda talesmän som anses vara mest lämpliga för varje specifikt problem. Den sociala struktur som då uppstår påverkas mycket av massmedias lansering och agenda-sättande för frågor och konflikter (Beck 1998, s. 162). Samtidens ängslan och oro för ”det främmande” leder då till att bärigheten för att moralpanikprocessen är aktuell, även om den kan vara dold bakom alla andra faror och hot som framhävs via media.

Avslutningsvis är MMA-debatten också en berättelse, där kritikernas perspektiv till ”det farliga” och ”avvikande” bekräftas i den stil som många kampsportare företräder. Utövare med tatueringar, rakade huvuden och muskulösa kroppar har till synes företräde i mediebilderna, vilket (fortfarande) verkar förknippas med kriminalitet, stökigt uppförande och macho-kultur. Förutom att de flesta sportkulturer präglas av diverse attribut, reflekteras det sällan över att det inom kampsport kan vara av praktiska tränings- och tävlingskäl som vissa rakar av håret, att musklerna är ett resultat av självdisciplin med målmedveten träning och anpassad kost och att tatueringar år 2011 förekommer i de flesta samhällsgrupper som ett resultat av individualisering, globalisering och konsumtion.

Därför skulle också en analys utifrån ett mytologiskt perspektiv kunna åskådliggöra ideologiska funktioner genom förekomsten av orättvisa maktförhållanden och schabloniseringar av MMA-utövare. ”Kampsportsstereotypen” förekommer nämligen ända in i barnsagornas värld, där bland annat Bamse (se försättsblad) tvingas gå en match mot den ondskefulle boxaren, som försöker fuska sig till vinst. På så vis förmedlas berättelsen om den ständiga kampen mellan det goda och det onda, där boxaren representerar det onda.

Källförteckning

Litteratur

- Beck, U. 1986 (1998): *Risksamhället: på väg mot en annan modernitet*. Göteborg: Daidalos AB.
- Cohen, S. 1972 (2002): *Folk devils and moral panics: the creation of the mods and rockers*. 3rd ed. New York: Routledge.
- Critcher, C. (2003): *Moral panics and the media*. Buckingham: Open University Press
- Dahlquist, U. (1998): *Större våld än nöden kräver? Medievåldsdebatten i Sverige 1980-1985*. Umeå: Boréa
- Fairclough, N. (1995): *Media Discourse*. London: Edward Arnold
- Foucault, M. 1969 (2002): *Vetandets arkeologi*. Lund: Arkiv förlag; Bjursström, C G övers., Thorell, S-E red.; Bo Cavefors bokförlag 1972, 1:a uppl.
- Goode, E., Ben-Yehuda, N. (1994): *Moral panics: the social construction of deviance*. 2nd ed. Oxford: Blackwell Publishing
- Jørgensen, M. Winter, Phillips, L. 1999 (2000): *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur
- Merriam, Sharan B. 1988 (1994): *Fallstudien som forskningsmetod*. (Upplaga 1:21). Lund: Studentlitteratur.
- Österberg, E., Lindstedt Cronberg, M. (red.) (2006): *VÅLD Representation och verklighet*. Lund: Nordic Academic Press.

Mediepublikationer

- Aftonbladet, Hasselvall, M. (2009). *Tvinga inte ned MMA i källaren*. [Elektronisk] Aftonbladet.se/Debatt, 12 november. Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattammen/sport/article6109755.ab> [2011-05-12]
- Borås Tidning, Söderström, J. (2009). *När blev det accepterat att slå någon som ligger?* [Elektronisk] BT.se/Ledare, 24 november 2009. Tillgänglig: [http://www.bt.se/ledare/johan_soderstrom/nar-blev-det-accepterat-att-sla-nagon-som-ligger\(1644707\).gm](http://www.bt.se/ledare/johan_soderstrom/nar-blev-det-accepterat-att-sla-nagon-som-ligger(1644707).gm) [2011-05-12]
- Dagens Nyheter, Brundin, L., Flodmark, O., Forssberg, H., Hillert, J., Ingvar, M., Lagercrantz, H. Olson, L., Svensson, M. (2009). *RF måste ta ställning mot våldet*. [Elektronisk] DN.se/Debatt, 17 november. Tillgänglig: <http://www.dn.se/debatt/rf-maste-ta-stallning-mot-valdet> [2011-05-12]

- Dagens Nyheter, Littorin, J. (2009). *En fråga om fri vilja*. [Elektronisk] DN.se/Sport/Kampsport, 20 november. Tillgänglig: <http://www.dn.se/sport/en-fraga-om-fri-vilja> [2011-05-12]
- Dagens Nyheter, Gustavsson, S. (2009). *Sellén vill ha översyn av lagen*. [Elektronisk] DN.se/Sport/Kampsport, 20 november. Tillgänglig: <http://www.dn.se/sport/sellen-vill-ha-oversyn-av-lagen> [2011-05-12]
- Dagens Nyheter, Gustavsson, S. (2010). *Slag, sparkar och brottning – omdiskuterade kampsporten MMA växer snabbt*. [Elektronisk] DN.se/Sport/Kampsport, 25 januari. Tillgänglig: <http://www.dn.se/sport/slag-sparkar-och-brottning--omdiskuterade-kampsporten-mma-vaxer-snabbt> [2011-05-12]
- Dagens Nyheter, Stensell, J. (2010). *Blod, svett och underhållning*. [Elektronisk] DN.se/Livsstil/Intervjuer, 8 november. Tillgänglig: <http://www.dn.se/livsstil/intervjuer/blod-svett-och-underhallning> [2011-05-22]
- Debatt (2009). *Världens tuffaste kampsport MMA*. [TV] Sveriges Television, SVT 1 12 november.
- Debatt, Gunnarsson, J. (2009). *Samlad attack från SVT på Mixed Martial Arts*. [Elektronisk] SVT.se/Debatt, 12 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.35188/1.1768759/samlad_attack_fran_svt_pa_mixed_martial_arts?lid=puff_1766648&lpos=rubrik [2011-05-12]
- Fighter Magazine, Gyllenland, M. (2009). *Kampsportsdelegationen representerad i Debatt men inte SMMAF*. [Elektronisk] Fightermag.se/Nyheter 11 november. Tillgänglig: <http://www.fightermag.se/nyheter/2009-11-11/kampsportsdelegationen-representerad-i-debatt-men-inte-smmaf> [2011-06-07]
- Fighter Magazine, Gyllenland M. (2009). *Replik till Ystads Allehanda*. [Elektronisk] Fightermag.se/Blogg, 21 november. Tillgänglig: <http://www.fightermag.se/blogg/marko-gyllenland/2009-11-21/replik-till-ystads-allehanda> [2011-05-22]
- Hallå P3 (2009). *Borde kampsporten MMA förbjudas?*. [Radio] Sveriges Radio, P3 12 november.
- Helsingborgs Dagblad (2010). *Fler skador i pingis än MMA*. [Elektronisk] Lokalt/Landskrona/Kampsport 10 februari. Tillgänglig: <http://hd.se/landskrona/2010/02/10/fler-skador-i-pingis-an-mma/> [2011-05-12]
- Jönköpingsnytt (2009). *Blodig kampsport kan få kommunalt bidrag*. [Elektronisk] SVT.se/Regionala nyheter, 11 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.82111/1.1767651/blodig_kampsport_kan_fa_kommunalt_bidrag?lid=puff_1767651 [2011-05-12]

- Mittnytt/Jämtlandsnytt (2009). *Kritik mot farlig kampsport - men sporten växer*. [Elektronisk] SVT.se/Regionala nyheter, 11 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.55755/1.1766981/kritik_mot_farlig_kampsport?lid=senasteNytt_1672998 [2011-05-12]
- Sportnytt (2009). *MMA ut ur RF*. [TV] Sveriges Television 2 november.
- Sportnytt (2009). *MMA-ordförande August Wallén slår tillbaka*. [TV] Sveriges Television 3 november.
- Sundsvalls Tidning (2009). *Skräckpropaganda om MMA*. [Elektronisk] ST.nu/Opinion, 20 november. Tillgänglig: <http://st.nu/opinion/kronikor/1.1539000-skrackpropaganda-om-mma> [2011-05-22]
- Svenskt Demens Centrum 2008 (Senast uppdaterad 2008-06-19). *En folksjukdom som blir vanligare*. [Elektronisk] Demenscentrum.se/Fakta om demens/Vad är demens, 19 juni. Tillgänglig: <http://www.demenscentrum.se/Fakta-om-demens/Vad-ar-demens/> [2011-06-07]
- Svenska MMA Förbundet, Wallén A. (2009). *Öppet brev till RF:s ordförande Karin Mattsson*. [Elektronisk] SMMAF.se: Nyheter/Arkiv, 3 november. Tillgänglig: <http://www.smmaf.se/news.asp?iDoit=2> [2011-05-12]
- Svenska MMA Förbundet (senast uppdaterad 2011). *Amatör MMA har fått SM status*. [Elektronisk] SMMAF.se: Nyheter/Arkiv, 8 april. Tillgänglig: <http://www.smmaf.se/news.asp?iDoit=2> [2011-05-22]
- Uppdrag granskning (2009). *Världens tuffaste kampsport*. [TV] Sveriges Television, SVT 1 11 november.
- Uppdrag granskning (2009). *Chatt efter programmet*. [Elektronisk] Sveriges Television, SVT.se, 11 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.119865/1.1767801/chatt_efter_programmet_11_11 [2011-05-11]
- Uppdrag granskning (2009). *En kampsport som både lockar och skrämmer*. [Elektronisk] Sveriges Television, SVT.se, 11 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.119865/1.1763558/mma_-_en_kampsport_som_bade_lockar_och_skrammer?lid=puff_1764451&lpos=extra_0 [2011-05-09]
- Uppdrag granskning (2009). *Svenska MMA-proffset: "Vi är tränade för det här"*. [Elektronisk] Sveriges Television, SVT.se, 11 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.119865/1.1763565/svenska_mma-proffset_vi_ar_tranade_for_det_har [2011-05-09]
- Uppdrag granskning (2009). *Så gjorde vi reportaget om Mixed Martial Arts*. [Elektronisk]

- Sveriges Television, SVT.se, 11 november. Tillgänglig:
http://svt.se/2.119865/1.1764811/sa_gjorde_vi_reportaget_br_om_mixed_martial_arts
[2011-05-09]
- Uppdrag granskning (2009). *Grävandets ABC -tio steg i en granskning*. [Elektronisk] Sveriges Television, SVT.se/Uppdrag granskning/Grävandets ABC av Nils Hansson. Tillgänglig: http://svt.se/2.119865/1.1763558/mma_-_en_kampsport_som_bade_lockar_och_skrammer?lid=puff_1764451&lpos=extra_0
[2011-05-22]
 - Västerbottensnytt (2009). *Uppdrag Granskning avslöjar kampsport: MMA får statsbidrag*. [Elektronisk] Sveriges Television, SVT.se/Regionala nyheter, 11 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.33919/1.1767326/mma_far_statsbidrag?lid=puff_1767351&lpos=rubrik
[2011-05-12]
 - Västnytt (2009). *Kommunalt stöd till kontroversiell sport*. [Elektronisk] Sveriges Television, SVT.se/Regionala nyheter, 11 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.34007/1.1767578/kommunalt_stod_till_kontroversiell_sport [2011-05-22]
 - Västnytt (2009). *Våldsam sport på schemat*. [Elektronisk] Sveriges Television, SVT.se/Regionala nyheter, 12 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.34007/1.1769053/valdsam_kampsport_pa_schemat?lid=puff_1769053
[2011-05-12]
 - Västnytt (2009). *MMA-utbildning stoppas*. [Elektronisk] Sveriges Television, SVT.se/Regionala nyheter, 13 november. Tillgänglig: http://svt.se/2.34007/1.1770374/mma-utbildning_stoppas?lid=senasteNytt_364133&lpos=rubrik_1770374 [2011-05-12]
 - Ystad Allehanda, Ohlsson, J. 2009 (senast uppdaterad 2010). *Jag vill inte se MMA i sydöstra Skåne*. [Elektronisk] YstadsAllehanda.se/Sport, 19 november. Tillgänglig: <http://www.ystadsallehanda.se/sport/article763354/Jag-vill-inte-se-MMA-i-sydoumlstra-Skaringne.html> [2011-05-22]

- i Andréasson, Rune (2009). *Bamse världens starkaste björn*. Ur *Är du feg bamse*. Kärnan 410001. Malmö: Egmont Kärnan AB.
- ii Enligt den svenska definitionen av Mixed Martial Arts (MMA) finns det anknytning till sporten ”Pancration”, vars förekomst har spårats till olympiska spel redan 648 f Kr. Som en kombination av brottning och boxning var sporten mycket populär. Matcherna avgjordes ofta i markkamp, men boxning och stående kamp var också vanligt. Det moderna MMA har utformat ett regelverk för sparring och tävling, där målet är inställt på att ha så få tekniska begränsningar som möjligt och samtidigt säkerställa att utövarna inte ska få allvarliga skador. Kärnan i modern MMA utgörs av boxning (inklusive kick- och thaiboxning), brottning (inkluderat fristil, grekisk romersk stil samt judo) och ”grappling” (grepp och lås, inkluderat brazilian jiu-jitsu och sambo). Respekt, ödmjukhet och ”fair play” ingår i MMA-utövarnas fostran, vilket är baserat på filosofi från både västerländska och österländska kampsporter. (Svenska Mixed Martial Arts Förbundet, <http://www.smmaf.se/mma.asp> [2011-05-17])
- iii K-1 är från början ett samlingsnamn på alla de kampsporter som har bokstaven K i namnet, som t ex karate, kung fu, tae kwon do, kempo och kickboxning med mera. Siffran 1 står för ”Number One”, eliten i dessa sporter. Idag finns det även många från muay thai och boxning som har anpassat sin stil efter K-1s regler och tävlar i K-1. Begreppet kan sammanfattas som den ultimata sporten där världseliten inom tungvikt från flera kampsporter möter varandra. Århundraden av traditioner från olika kampsporter ligger till grund för K-1. Reglerna är anpassade så att tävlande från olika stilar kan mötas och tävla under samma förutsättningar. (Rumble of the Kings, http://www.rumbleofthekings.com/index.php?option=com_content&view=article&id=70&Itemid=74 [2011-07-28])
- iv 1980-12-02 sände Studio S ett debattprogram om ”videovåldet” som blev ett återkommande tema i SVT och press. Sändningen var förlagd till sen kväll (kl 22.00) eftersom det innehöll inslag med våldsamma scener från videofilmer och föräldrar uppmuntrades att inte låta barn se programmet. Resultatet av debatten om videovåldet var bland annat en lagstiftning med 15-års gräns för vissa filmer. (SVT Öppet arkiv, <http://svtplay.se/v/1520449/studio?s?om?videovald> [2011-05-18])
- v 2009-03-17, sände SVT Debatt ett program om våldsamma spel kopplat till en tragisk händelse, då en 17-årig pojke sköt ihjäl elever och lärare på en skola i Tyskland och då det visat sig att pojken spelade Counter-Strike.

(SVT Opinion, <http://svtopinion.wordpress.com/2009/03/17/kvallens-debatt/> [2011-05-18], http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=35188&a=1483577&lid=puff_1483625&lpos=rubrik [2011-05-18])

2010-12-18 publicerades en debattartikel på Dagens Nyheter (DN), där ett forskare från Karolinska Institutet redogör för hur ”*Dataspelsvåld minskar ungas förmåga till empati*”. För övrigt är debattartikeln signerad av bl.a. Martin Ingvar som också är involverad i MMA-debatten. (Dagens Nyheter Debatt, <http://www.dn.se/debatt/dataspelsvald-minskar-ungas-formaga-till-empati> [2011-05-18])

- vi Begreppet moralpanik är enligt Cohen (2002) utvecklat från ”*Understanding Media*”, av Marchall McLuhan (pub. 1964), då McLuhan, utifrån en förbådad mediekonvergens och dess effekter, använde termen moralpanik (Cohen 2002, s. xxxv).
- vii ”Mods” och ”rockers” är två subkulturer med ungdomar, vars specifika livsstilar (kläder, musik, etc), fick mycket mediefokus i England (och för all del i Sverige) under 60-talet. Cohen (2002) har baserat en fallstudie på bland annat medias sätt att beskriva ungdomsgrupperna där spekulationer om deras våldsanknytning resulterade i en (av media) sammanförd konflikt mellan ungdomsgängen, vilket stärkte Cohens (2002) teoretiska utgångspunkter för moralpanik.
- viii MMAnytt.se grundades den 3 februari 2008 och drivs av WordPress, BuddyPress och Avenue B2. Sajten drivs främst av fans med ett ”abnormt” stort intresse för sporten.(<http://mmanytt.se/> [2011-08-13])
- ix Svenska Mixed Martial Arts Förbundet (SMMAF) bildades den 27 mars 2007. Syftet med förbundet är att administrera och främja svensk Mixed Martial Arts (MMA). MMA är sedan 90-talet en väletablerad idrott i Sverige. Den första renodlade MMA-föreningen grundades hösten 1995. På amatörnivå har MMA-tävlingar arrangerats sedan 1997 och på professionell nivå sedan 2003. SMMAF bedriver en mycket välordnad och säker tävlingsverksamhet som innehar statligt tillstånd under tillsyn av länsstyrelsen i Örebro. MMA är den åttonde största kampsporten av drygt 25 etablerade kampsporter i Sverige. Endast boxning, brottning, judo, karate, ju-jutsu, wushu och WTF taekwondo är större. Den 15 mars 2008 valdes MMA in som idrott av Svenska Budo & Kampsportsförbundets (SB&K) årsmöte. Idrotten MMA var därmed ansluten till Riksidrottsförbundet (RF).

Den 21 mars 2009 valdes SMMAF enhälligt in som underförbund till Svenska Budo & Kampsportsförbundet (SB&K) av årsmötet. Detta innebar att SMMAF blev anslutet till RF och att idrotten MMA integrerades helt i den svenska idrottsrörelsen. (Svenska Mixed Martial Arts Förbundet, <http://www.smmaf.se/association.asp> [2011-05-19])

- x Svenska Budo & Kampsportsförbundet (SB&K) är ett specialförbund inom Svenska Riksidrottsförbundet (SRF) och bildades 1960. Förbundet organiserar en lång rad österländska och andra kampkonster inom den svenska idrottsrörelsen och innefattar bl.a. kampsportsföreningar som är verksamma inom som internationellt Aikido, Brasiliansk Jiu-Jitsu och MMA. (Svenska Budo och Kampsportsförbundet, <http://www.budokampsport.se/> [2011-07-29])
- xi Ultimate Fighting Championship® (UFC®) har funnits i USA sedan 1993 och har sedan dess fungerat som en professionell MMA-organisation. När UFC-organisationen startade var målet att finna "the Ultimate Fighting Champion" genom ett koncept som bestod av "de allra bäst tränade atleterna" inom olika kampsportsdiscipliner, vilket bland annat inkluderade karate, jiu-jitsu, boxning, kickboxning, grappling, wrestling och sumo. I januari 2001 tog Zuffa™, LLC, över ägarskapet vilket resulterade i att UFC omorganiserade MMA till en att etableras som en strikt kontrollerad kampsport. Resultatet är att UFC numera gör kommersiella produktioner för tolv kabel- och satellitkanaler, vilka finansieras via Pay-per-View i Nordamerika (iNDEMAND Networks, DIRECTV, DISH Network, TVN Entertainment, Shaw Pay-Per-View, BellTV, Viewers Choice, SaskTel Max™ och via Internet på UFC.com, Yahoo! Sports samt via Joe Hand Promotions). UFC når ca 345 miljoner hem i 145 länder och sänds på 19 olika språk. (UFC®, <http://www.ufc.com/discover/ufc/index> [2011-07-28])
- xii Svenska Riksidrottsförbundet (SRF) är den samlade idrottsrörelsens medlemsorganisation som företräder idrott såväl nationellt som internationellt gentemot politiker och myndigheter. SRF banar också väg för idrotten i framtidsfrågor. (Svenska Riksidrottsförbundet, <http://www.rf.se/> [2011-05-22])
- xiii Superior Challenge är ett politiskt obundet arrangemang med målet att öka MMA-sportens och utövarnas popularitet och som strävar efter att vara positiva representanter för MMA och kampsport internationellt. Galan arrangerades första gången i april 2008 på Fryshuset i Stockholm. Organisationen anser det vara viktigt att uppmärksamma sporten i media för att på så sätt bearbeta felaktiga fördomar.

Superior Challenge har som mål att arrangera tävlingar som lyfter fram svenska talanger inom MMA samt vill bistå med en grogrund för dessa att bygga upp sina karriärer på. Organisationen vill fungera som en språngbräda ut mot större internationella arenor och anser sig bestå av ett team med unga kreativa och professionella eldsjälar. (Superior Challenge, http://www.superiorchallenge.com/index.php?p=old_events&u=resultat&m=old&event=8 [2011-07-29])

- xiv 2004-02-04 (kl 22.00) sändes en debatt om proffsboxning och K-1 i SVT Debatt:
” *Den oerhört brutala kampsporten K-1 är tillåten i Sverige, och i mars arrangeras landets första gala - men proffsboxning är fortfarande förbjudet. Orättvist, ryter proffsboxningens vänner, som frågar sig varför de bästa boxarna måste åka utomlands för att tjäna pengar på sin idrott. Det borde inte kallas idrott när syftet är att slå sin motståndare medvetslös, svarar motståndarna. Debatt med bland andra f.d. proffsboxaren Maria Johansson - Ingos dotter - och kulturutskottets ordförande Lennart Kollmats (fp).*” (SVT Debatt, <http://www.svt.se/debatt/>; Bulletin® Forum, <http://www.kampsport.se/forum/showthread.php?384-DEBATT-OM-PROFFSBOXNING-K-1-P%C5-TV1-TISDAG> [2011-07-30])
- xv År 2002 fick Vallentuna Boxing Camp (VBC) rättigheter att producera K-1 arrangemang för Fighting and Entertainment Group (FEG) i Skandinavien, baserat på att VBC haft med fighters i K-1 sedan 1999. Därmed var Skandinavien utvald av FEG att organisera deltävlingar. Det banade väg för organisationen K-1 Scandinavia. Arrangemangen har successivt utvecklats till allt större och professionellare shower i Stockholm och har vuxit i publikomfång från 2500 åskådare (år 2003) till numera 10-11 000 (år 2005-2006). I takt med att media uppmärksammade arrangemanget genererades också frågor kring varför proffsboxning varit förbjudet i Sverige då muay thai och K-1 är tillåtet. (Rumble of the kings, http://www.rumbleofthekings.com/index.php?option=com_content&view=article&id=139%3Arumble-of-the-kings-2003-k-1-world-gp-north-european&catid=43&Itemid=68 [2011-07-29])

MMA - en kampsport som både lockar och

skrämmer (Uppdrag granskning 2009, "MMA - en kampsport som både lockar och skrämmer")

A. Makroorieterad analys

Redogörelse för rapporteringens huvudsakliga innehåll samt kartläggning av bilder och faktarutor som kompletterar texten

Reportagetets **huvudrubrik** är "MMA - en kampsport som både lockar och skrämmer".

Tillsammans med rubriken visas **bild 1**, som är en stillbild från en filmsekvens med två MMA-utövare i "cage fighting", där domare och publik syns i bakgrunden. **Bildrubriken** är "MMA - Världens tuffaste kampsport" med den efterföljande **bildtexten**: "MMA kallas världens tuffaste kampsport och vinner allt fler anhängare i Sverige".

Bild 1

I **ingressen** (stycke 1) presenteras MMA som världens hårdaste kampsport tillsammans med ett citat från hjärnforskare.

Sedan följer en **förklaring av MMA** (stycke 2-4), med en redogörelse för MMA (namnet, regelverket, utvecklingen i Sverige i relation till delstatsförbud av Sporten i USA).

I **faktaruta 1**, "Tipsa våra reportrar" (till höger om stycke 2) är en länk till reportrarnas mejladresser.

I **Faktaruta 2**, "Världens tuffaste kampsport" (till höger om stycke 3-5) är länkar till "Chatt efter programmet, ett reportage med MMA-utövare," "Svenska MMA-proffset: 'Vi är tränade för det här'" och till informationen "Så gjorde vi reportaget om MMA".

Vidare är ett **expertutlåtande från hjärnforskare**, utifrån matchbilder från USA (stycke 5-7) med ett citat från utlåtande av hjärnforskaren.

I efterföljande stycken (8-9) ingår en **redogörelse av MMA:s skadefrekvenser** med en beskrivning av dess skadefrekvenser i relation till proffsboxning, utifrån en amerikansk undersökning och svenska läkarrapporter från svenska MMA-tävlingar.

Därpå följer information med **återkoppling till till MMA:s regelverk och expertutlåtande utifrån (nya) matchbilder från USA** (stycke 10-11). Texten innefattar en tolkning av regelverk och en reaktion med citat från utlåtande av hjärnforskaren.

Till höger om text (stycke 11) är en **textruta med citat** från hjärnforskaren i uppförstorad/fet-formaterad text.

I stycke 12-13 redogörs för **MMA:s utveckling i Sverige**, om Riksidrottsförbundet, antal utövare, regelverk, jämförelse med proffsboxningens utveckling och ett utlåtande från sakkunnig i kampsportsdelegationen.

Bild 2 (till höger om text, stycke 13) är ett foto på hjärnforskaren med bildtext: “*Martin Ingvar*”

Bild 2

Reportaget **avslutas med en fråga** (stycke 14), där svaret på frågan är ett utlåtande från sakkunnig i kampsportsdelegationen.

Reportageteam (Hasse Johansson, Nicke Nordmark och Fredrik Westerberg)

Textförfattare (Peter Bagge)

Nyhetens tematiska struktur: Organisation av ämnen/händelser i texten

Bild 1: Stillbild från filmsekvens i en MMA-match: Två män fightas i en bur.

- A.** Rubrik: “*MMA - en kampsport som både lockar och skrämmer*”
- B.** Ingress: Förstärker bilden av MMA som “tuff” och citat från hjärnforskare om MMA:s “*produktion av hjärnskador*”.
- C.** Förklaring av MMA, dess regelverk och utbredning i Sverige.

Faktaruta 1: Mejladresser till reporters

Faktaruta 2: Information för uppföljning av och återkoppling till reportaget.

- D.** Utlåtande från hjärnforskare angående sportens skadekonsekvenser med

återkoppling till, och repetition av, citatet från ingressen.

- E. Redogörelse för MMA, dess skadefrekvenser och regelverk.
- F. Utlåtande från hjärnforskaren med citerad kommentar.

Textruta med citat i större typsnitt och med fet stil.

Bild 2: Foto på hjärnforskaren.

- G. Redogörelse för MMA, förbundet, riksidrottsförbundet, utbredning i Sverige och regelverk.
- H. Redogörelse för MMA, tillstånd för tävling, med citerat utlåtande från sakkunnig i kampsportsdelegationen.
- I. Avslut med fråga, som besvaras av sakkunnig i kampsportsdelegationen, vars svar citeras.

Analys av tematisk struktur

- 1: Rubrik (förmedlar att MMA är “*både skrämmande och lockande*”) (A)
- 2: Ingress (förmedlar att MMA är en “tuff” sport, “*Världens tuffaste kampsport*”) (B)
- 3: Redogörelse för MMA: Regelverk, utbredning i Sverige, skadefrekvenser, refererar till regelverk och skadefrekvenser i USA (C, E, G, H)
- 4: Utlåtande av hjärnforskare utifrån uppspelning av sekvenser från amerikanska MMA-matcher (informerar om att MMA skadar hjärnan genom det våld som sporten inbegriper) (B, D, F)
- 5: Utlåtande från sakkunnig i kampsportsdelegationen (informerar om att MMA följer ett regelverk under översyn av myndigheter) (H)
- 6: Avslut (ifrågasättande av MMA som sport) (I)

Sammanfattning

- Tema 2, 4, 6 och 9 *problematiserar MMA* och utgör på så vis ett ifrågasättande av sporten.
- Tema 1, 3 och 5 *förklarar MMA* och redogör för dess utbredning, genom återkoppling till regelverk och (hittills redovisade) skadefrekvenser. USA:s representation av sporten används som referens och jämförelse med Sverige.
- Bild 1 introducerar publiken till hur en MMA-match kan se ut och förstärker texten om att MMA är “tuff”. Två muskulösa män, en vit och en svart man, med bara överkroppar och shorts fightas (den ene slår och den andre försvarar sig) i en bur. Domare och publik syns i bakgrunden. Bilden ger intryck av tävling och kamp med

svett, blod och "hårda tag".

- Bild 2 visar publiken hur hjärnforskaren ser ut. Han ser ut att diskutera, genom gestikulerande händer och blicken vänd till reporter (som ej syns i bild). Han har vit skjorta, v-ringad mörk tröja, penna i handen, kortklippt hår och snedbena. Bilden förmedlar "vardaglighet", kontorsarbete, "ordningsamhet" och "korrekthet".
- Faktaruta 1 informerar publiken om att de kan kontakta reporters via mejl.
- Faktaruta 2 informerar publiken om att de kan följa upp hur reportaget har gjorts, att det finns ett tillägg med information från en MMA-utövare och att de kan chatta med reporterna efter reportaget. Förmedlar att det finns en ambition om dialog med publiken och att det finns ett mål i att skapa ökat intresse och fördjupning kring reportaget, genom att hänvisa publiken till mer information.

Sex teman analyseras i texten, varav två huvudspår är genomgående: *Problematisering* och *förklaring* av MMA, fyra teman är problematiserande och tre teman är förklarande. Bilderna är varandras motsatser: Bild 1 bidrar till att dramatisera MMA och bild 2, visar hur en person försöker förklara/berätta något. Faktarutorna manar till dialog och uppföljning med publiken, genom att hänvisa till mer information.

Nyhetstextens schematiska struktur - kartläggning av berättandets kategori

Rubrik och ingress förmedlar att MMA anses vara världens tuffaste/hårdaste kampsport, är skrämmande och lockande, att antalet utövare i Sverige ökar och att det finns starka reaktioner på brutaliteten i sporten, med ett citat från en hjärnforskare om att MMA är "*en produktion av hjärnskador för kommersiella syften*". Det är en dramatisering av sporten för att väcka intresse hos publiken.

Följande aktörer förekommer i texten:

- Tre manliga reporters (Hasse Johansson, Nicke Nordmark och Fredrik Westerberg) som representerar SVT och svenska journalistkåren.
- En manlig textförfattare (Peter Bagge) som representerar SVT och svenska journalistkåren.
- En manlig hjärnforskare (Martin Ingvar) som representerar svenska forskarkåren från Karolinska Institutet.
- En kvinnlig sakkunnig (Helen Wiklund Wårell) från kampsportsdelegationen som representerar Svenska Sidsidrottsförbundet och därmed svensk myndighet.

Sammanfattningsvis aviserar förekomsten av **en kvinna** och **fem men** manlig dominans i reportaget.

Mönster för den historiska bakgrunden, utifrån särskilda aktörers handlingar/-kommentarer:

- Journalisterna visar matchbilder från USA för hjärnforskaren, redogör för sportens historik, dess utbredning i Sverige, relaterar till svenska läkarkårens rapporter från svenska MMA-galor samt från regelverk och skadeeffekter i USA.
- Hjärnforskaren redogör för sin syn på sportens utveckling: *”Jag blir alldeles galen när jag ser det, det är ju så dumt. Det finns inget annat sätt att se det på, det här är en produktion av hjärnskador för kommersiella syften.”*, *”När nästa våld då kommer och träffar klockrent, då är hela skallen lös. Då far hjärnan omkring som en boll i skallen.”*, *”Han har ju varit utsatt för total syrebrist och det är ett allvarligt tillstånd för hjärnan.”*
- Den sakkunnige från kampsportsdelegationen redogör för att MMA-tävlingar har tillstånd utifrån ett svenskt myndighetskontrollerat regelverk som är avsett att skydda utövarna i Sverige: *”Det handlar om säkerhet för utövarna. Det kan vara allt ifrån skyddsutrustning till läkarkontroller, läkare på plats och vad man gör om någon blir knockad. Följer man inte regelverket kan man få tillståndet indraget. Det är det vi har att gå efter helt enkelt.”*

Sammanfattningsvis bidrar känsloreaktionerna och uttalandet från hjärnforskaren att förstärka dramatiseringen av MMA.

Hur konstruerar texten uppfattningar om konsekvenser och orsak/verkan -förhållanden med utgångspunkt i t.ex. särskilda aktörers verbala kommentarer?

- Hjärnforskarens uttalanden (utifrån de matchbilder han ser) förstärker det emotionella och uppfattningen om att MMA är farligt och skadligt samt att det finns utrymme för ett ifrågasättande av sporten och dess etablering i Sverige.
- Uttalandena från den sakkunnige i kampsportsdelegationen förmedlar neutralitet och ett sakligt förhållningssätt till sporten genom information om att den genomgått översyn av myndigheter för etablering i Sverige.

Aktörernas kommentarer:

- Reporters och textförfattare riktar sig till SVT-publiken.
- Hjärnforskaren riktar sig till reporters.
- Den sakkunnige från kampsportsdelegationen riktar sig till reporters.

Journalisternas beskrivning av aktörerna:

- Hjärnforskaren beskrivs reagera starkt på de matchbilder han får se, genom citat från kommentarer med emotionellt ställningstagande mot sporten, baserat på expertis om hjärnans funktion.
- Den sakkunnige från kampsportsdelegationen beskrivs inte och representerar neutralitet, genom att hänvisa till de faktaunderlag som finns för sportens regelverk och därmed dess tillstånd att utövas i Sverige.

Vilka aktörer tillåts sammanfatta och/eller dra slutsatser kring den aktuella händelsen?

- Reporters/textförfattare är informationsförmedlare, sammanfattar faktaunderlag från sin research, styr innehållet (urval, struktur och ordning) i reportaget och avslutar reportaget med en fråga som de låter besvaras av den sakkunnige från kampsportsdelegationen.
- Hjärnforskarens slutsatser om skadeförloppen sammanfattas i tre stycken samt i ett uppförstorat citat.
- Den sakkunnige från kampsportsdelegationen avslutar reportaget genom att besvara den sammanfattande och avslutande frågan från reporters.

B. Mikroorienterad analys av nyhetstexten

Lokal koherens och frånvarande information (Vilka förkunskaper som krävs för att förstå texten. Implicit och explicit information. Läsarens självständiga ifyllning av texten)

Texten förutsätter att publiken är införstådd med att det finns en mängd olika kampsporter och informerar endast om MMA som tävlingsform. Därmed utesluts information om MMA som träningsform. Texten ger intryck av att "alla" som ägnar sig åt MMA också tävlar.

Det uttalas explicit att MMA tagit "ingredienser" från karate, boxning och brottning och att MMA anses vara "världens hårdaste/tuffaste kampsport". Det framgår inte att de tekniker

som finns i MMA redan är accepterade i andra kampsportsgrenar och därmed förekommer i andra tävlingsområden. Därmed utesluts jämförelsen med att ”tuffheten” i MMA är baserad på mångfacetterade tekniker och är en hybrid av andra redan etablerade kampsportsgrenar. Istället blir intrycket att sportens tuffhet beror på brutalitet och att matcher avgörs på gränsen mellan ”liv och död”.

Informationen förutsätter att publiken förhåller sig till meningen ”förhållandevis ny företeelse”, på samma sätt som textförfattaren. Information om vad ”ny företeelse” förhåller sig till saknas.

I texten likställs svensk MMA med MMA i USA, trots att de baseras på olika regelverk. Därmed framstår svensk MMA implicit vara detsamma som UFC, som är baserat på ett annorlunda regelverk. Informationen framhäver att det finns förbud mot UFC i vissa delstater i USA, samtidigt som MMA växer i Sverige. Men det framgår inte av vilken anledning vissa delstater förbjudit UFC, att UFC skiljer sig från svensk MMA och varför sporten växer i Sverige. Antalet utövare jämförs inte heller med någon annan ”förhållandevis ny” kampsportsgren.

Hjärnforskaren tillåts implicit att dra slutsatser om sportens skadekonsekvenser, genom explicita reaktioner på matchscener från USA. Därmed framstår återigen svensk MMA vara likställt med UFC.

Förespråkarnas argument för MMA förekommer endast i några få meningar: *“Och förespråkarna påstår att det inte är farligare än många andra idrotter.” “Enligt läkarrapporterna från åtta svenska MMA-galor har ingen blivit allvarligt skadad”.*

Argumenten från förespråkarna möts upp med motargument om skador och beordrad vila. Förespråkarnas åsikter om MMA utesluts därmed implicit i texten. Endast siffrorna för att sporten växer i Sverige talar för att det finns ett intresse, men inte varför intresset finns.

Texten inkluderar att MMA är en del av Riksidrottsförbundet. Det innebär implicit att sporten genomgått granskning och är under kontroll av myndigheter samt att tillstånd krävs för att anordna tävlingsarrangemang. Det framgår inte varför och hur sporten har ”accepterats”. Snarare ifrågasätts att den har gjort det.

Beskrivningen av den sakkunnige från kampsportsdelegationen är neutral och saklig och saknar emotionella antydningar, till skillnad från utlåtandena från hjärnforskaren, vars kommentarer framhävs i reaktioner som ”skakad och upprörd” och förstorat citat.

Reportaget avslutas med ett ifrågasättande av MMA som sport. Därmed innesluts publiken implicit med samma ifrågasättande utifrån reportagets sammanfattning.

Närvarande implikationer (I vilken mån det förekommer överflödigt eller irrelevant information i förhållande till textens huvudhändelse och sekundära händelser)

Informationen om hjärnforskarens emotionella reaktioner är överflödiga i förhållande till att motsvarande information saknas om den sakkunnige, som till skillnad framhålls neutral och saklig.

I motsats till överflödigt och irrelevant information saknas istället fakta om MMA, för att publiken ska få en bättre inblick i vad det är som gör MMA farligare än andra kampsporter, till exempel hur det kommer sig att sporten växer i Sverige samt vad som skiljer mellan svensk MMA och UFC.

Dessutom hänvisas endast till knockoutsener från MMA-matcher i USA. Det förekommer ingen information om när och i vilka olika (eller om det är samma) sammanhang dessa matcher har förekommit, hur utövarna som visas i matcherna är påverkade av knockouterna idag och vad som händer efter matcherna. På så vis hänvisas publiken till en oproportionerlig bild av MMA. Därmed finns det implicit irrelevant information om sportens farlighet i förhållande till framhävandet av vad det är som lockar med sporten.

Den lexikala stilen (Ordval hos både källorna och den aktuella journalisten)

- *Reporters/textförfattare:*

lockar, skrämmer, världens hårdaste/tuffaste kampsport, starka reaktioner, syrebrist, smärta, slå och sparka på den som ligger, skakad, upprörd, våld mot huvudet, knockouter, svimmar, epilepsianfall, strypning, konstaterar, obemärkt accepterad, kontroller, tillstånd, den så kallade, påstår

Orden dramatiserar och förstärker underliggande oro samt ifrågasättande.

- *Hjärnforskare:*

produktion av hjärnskador, galen, dumt, våld, skallen lös, då far hjärnan omkring som en boll i skallen, total syrebrist, allvarligt tillstånd för hjärnan

Orden förstärker åsikter mot MMA.

- *Sakkunnig från kampsportsdelegationen:*

säkerhet för utövarna, skyddsutrustning, läkarkontroller, läkare, regelverket, tillståndet

Orden neutraliserar och förmedlar fakta.

Politisk/historiska kontextualiseringar (Reflektioner över resultatet i den makro- och mikroorienterade analysen. Historiska orsaker till händelsen, politiskt perspektiv)

Sammanfattningsvis handlar ifrågasättandet implicit om hur MMA har accepterats av svenska myndigheter, till skillnad från proffsboxning. Men det framgår inte att debatterna kring proffsboxningen också banat väg för dialogen med myndigheter och att det idag finns processer för alla kampsportsgrenar att genomgå innan de är lagliga.

Det finns alltså en ideologikritik inbyggd i reportaget, där man ifrågasätter hur MMA har kunnat accepteras som idrott av svenska myndigheter och riksidrottsförbundet.

Ifrågasättandet av MMA och ideologikritiken handlar explicit i texten om skadorna. Men implicit framgår det också ett ifrågasättande kring brutaliteten, där regelverket framhävs att vara på gränsen för att MMA ska kunna kallas sport.

Fraseringen *“I MMA är det tillåtet att sparka, slå och knäa mot huvudet och mot kroppen. Det är tillåtet att strypa och koppla grepp som gör att motståndaren ger upp av syrebrist eller av smärta. Och det är tillåtet att fortsätta slå och sparka på den som ligger”* framhäver att den svenska normen för vad som är moraliskt accepterat inte följs. Att slå och sparka på någon som ligger eller att koppla grepp på någon till dess att personen ger upp av syrebrist eller smärta är förknippat med våld och knappast något som främjas i demokratiskt syfte. Fraseringen uttrycker snarare att MMA står för våldideologi. Därmed finns det i texten också en implicit verkan till att försöka återetablera gällande normer och värderingar tillsammans med ett ifrågasättande av det nya och hotfulla i samhället.

Media har alltså en central roll i att sätta agendan för en uppfattning om vilka normer och värderingar som är accepterade i samhället och i public service tjänst.

Reportaget är utformat utifrån en manlig dominans, både avseende text och olika aktörers förekomst. Den manliga andelen av journalistkåren (fyra män) förstärker stereotypen av den “granskande grävande hårdhudade journalisten”. Dessutom är det en granskning av sport, som av tradition är förknippat med manlig dominans. Hjärnforskaren är stereotypen av “den manlige experten” som forskare och representant för forskarkåren, men som talar utifrån sin egen person. Den sakkunnige kvinnan från kampsportsdelegationen har istället en undanskymd, passiv och förmedlande roll som uttalad representant för en större enhet, den “så kallade” kampsportsdelegationen. Ur genusperspektiv är det med andra ord inte några indikationer för att SVT skulle inta en feministisk politisk hållning.

Bilaga: Kritisk diskursanalys

De kommersiella intressena bl.a. i media, som hjärnforskaren framhåller, är något som media står för. Men en utveckling av de kommersiella intressena och vilka som står bakom dessa uteblir. Istället blir MMA-utövaren den granskade, utan att själv delta, bara som ett sidospår.

Det sociohistoriska perspektivet kring MMA uteblir, varför sporten är etablerad i Sverige, hur den etablerades och varför den har vuxit. MMA är “den andre”, “den farlige”, “hotfulle” som bör ifrågasättas av det svenska folket, innan “det är för sent och vi “tappar kontrollen”. Vad det är som lockar MMA-utövaren uteblir, trots att det skulle kunna nyansera det ifrågasatta och “osportsliga”.